

Miljøgodkendelse af svineproduktionen på Frydenlund 3, 6310 Broager

Meddelt d. 12. maj 2021

Meddelt af Erhverv & Affald
Sønderborg Kommune

§ 16 a, stk. 2

IE-brug

Lovbekendtgørelse nr.
520 af 1. maj 2019 om
husdyrbrug og
anvendelse af gødning
m.v. med senere
ændringer

Indhold

Datablad.....	1
Baggrund og læsevejledning	2
DEL 1- AFGØRELSE	3
1) Kommunens afgørelse.....	3
2) Baggrund for afgørelse	5
3) Lovgrundlag	6
4) Udnyttelsesfrist	6
5) Revurdering af miljøgodkendelsen	7
6) Retsbeskyttelse	7
7) Vilkår for husdyrbruget jf. § 36.....	8
DEL 2 – KOMMUNENS VURDERING OG BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSE.....	13
8) Reduktion af ammoniakemission ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik (BAT), § 25 13	
9) Maksimal deposition af ammoniak til kategori 1- og 2-natur, § 26 og § 27 samt påvirkning af bilag IV- arter	13
10) Kommunens vurdering og begrundelse for afgørelse, § 34 stk. 1 (pkt. 1-4), stk. 2 og stk. 3 ...	13
11) Indretning og drift, § 35 (pkt. 1-7)	17
12) Fastsættelse af vilkår jf. § 36 (pkt 1-13).....	21
13) Særregler for IE-husdyrbrug jf. kapitel 17	23
14) Samlet vurdering.....	27
15) Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	27
16) Kommunens bilag	29
DEL 3 - MILJØKONSEKVENSRAPPORT	33

Datablad

Husdyrbruget

Bedrift Cvr	81381313
Husdyrbrugets navn	Thomas H. Jacobsen
Beliggenhedsadresse	Frydenlund 3
Postnummer	6310
By	Broager

Ansøger

Ansøgers navn	Thomas Jacobsen
Ansøgeradresse	Frydenlund 3
Ansøgerpostnummer	6310
Ansøgerby	Broager
Ansøgertelefon	26140710
Ansøger-email	thj_thj@hotmail.com

Konsulent

Konsulent Cvr	25160428
Konsulent virksomhedsnavn	Landbosyd
Konsulentnavn	Henriette Fries
Konsulentadresse	Jens Terp-Nielsens Vej 13
Konsulentpostnummer	6200
Konsulentby	Aabenraa
Konsulenttelefon	20145333
Konsulent-email	hef@landbosyd.dk

Ejendom

Ejendomsnummer	5400003168
CHR numre	

Matrikler på ejendomsnummer

Matrikel: 127 - Skelde, Broager
Matrikel: 163 - Skelde, Broager
Matrikel: 215 - Skelde, Broager
Matrikel: 374 - Skelde, Broager
Matrikel: 392 - Skelde, Broager
Matrikel: 4 - Skelde, Broager
Matrikel: 418 - Skelde, Broager
Matrikel: 419 - Skelde, Broager
Matrikel: 420 - Skelde, Broager
Matrikel: 421 - Skelde, Broager
Matrikel: 422 - Skelde, Broager
Matrikel: 423 - Skelde, Broager
Matrikel: 526 - Skelde, Broager
Matrikel: 540 - Skelde, Broager

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune

Erhverv & Affald

Teknik & Miljø

Rådhusstorvet 10

6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Ann-Kathrin Tessin

Sag nr.: 20/35326

KS: SBMO

Baggrund og læsevejledning

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering der er en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport.

Visse projekter om intensiv husdyravl, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, skal gennemgå en sådan proces, inden de kan tillades. Ansøgeren har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten og at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne, Vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten er et resultat af dialog med ansøger i forbindelse med sagsbehandlingen, og den danner grundlag for kommunens afgørelse og de stillede vilkår.

Miljøgodkendelsen er opdelt i del 1, del 2 og del 3.

Del 1 - Kommunens afgørelse er rammerne for den godkendte produktion beskrevet, baggrund for afgørelsen, og vilkår der er stillet for at sikre, at udvidelsen og produktionen kan foregå uden at miljøet og omgivelserne påvirkes væsentligt.

Del 2 er Kommunens vurdering af det ansøgte og begrundelse for afgørelse og de stillede vilkår, samt en samlet vurdering. Del 2 indeholder også oplysninger om offentlighed, høringer og klagemulighed.

Kommunens vurderinger tager afsæt i den indsendte miljøkonsekvensrapport og beregningerne i husdyrgodkendelse.dk

Del 3 er en miljøkonsekvensrapport, som er indsendt af ansøgers konsulent. Rapporten indeholder de oplysninger og vurderinger, som ansøger og dennes konsulent har afgivet i forbindelse med ansøgningen.

DEL 1- AFGØRELSE

1) Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a stk. 2 på Frydenlund 3, Broager, matrikel 4, Skelde, Broager til udvidelse af svineproduktion med de stillede vilkår.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg.

Der godkendes følgende produktionsarealer:

Stald (1):

- Flexgruppe: Alle svin; Fulddrænet gulv (kummer under hele arealet) 359 m²

Stald (2):

- Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv 529 m²

Stald (3):

- Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv 529 m²

Stald (4):

- Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv 694 m²

Stald (5):

- Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv 1036 m²

Kvægstald

- Flexgruppe: Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse 56 m²
- Flexgruppe: Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse 80 m²

I alt 3283 m²

Der tillades følgende flexgruppe:

I stald 1

Alle svin; Fulldrænet gulv (kummer under hele arealet)
Søer, diegivende. Kassestier, fuldspaltegulv
Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, fuldspaltegulv
Smågrise. Drænet gulv + spalter (50 %/ 50%)
Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)

I Stald 2-5

Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv
Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv
Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv

I stald 6

Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse
Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse
Ammekøer, slagtekalve (over 6 mdr.). Dybstrøelse
Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse
Heste. Dybstrøelse
Får og geder. Dybstrøelse

De godkendte produktionsarealer i staldanlægget kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Se en oversigt over staldarealet i figur 1.

Der godkendes følgende eksisterende gødningsopbevaringsareal:

Gyllebeholder 1: 315 m² gødningsopbevaringsareal til flydende husdyrgødning.

Gyllelagune 1: 1674 m² gødningsopbevaringsareal til flydende husdyrgødning.

Der godkendes følgende projekterede anlæg:

Udvidelse af dybstrøelsesareal i kvægstald 6.

Andre godkendelsespligtige driftsbygninger, anlæg, m.v.

- 1 stk. Amerikaner silo

Støder man på arkæologiske levn under anlægsarbejdet, skal Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev, Dalgade 7, 6100 Haderslev på T 65370801 eller E planer@msj.dk straks tilkaldes, og arbejdet indstilles i det omfang det berører fortidsmindet. Jævnfør museumslovens § 27.

Figur 1. Oversigtskort over produktionsarealer (rød) gødningsopbevaringsanlæg (blå) og nye anlæg (gul)

1.1. Dispensation for afstandskrav til skel

Afstandskravet til skel fra den nye amerikanersilo og stald 5 er ikke overholdt.

Det er vurderet, at ændringen medfører forøget forurening da der er tale om en ny opførelse af silo og at der søges "Flex smågrise/slagtesvin" i stald 5, hvorfor ansøger anmoder om dispensation for afstandskravet.

Afstandskravet er 30 meter, mens den korteste afstand mellem stald til skel er 10 meter. Afstanden fra siloen til skel er 5 meter.

Sønderborg Kommune dispenserer for afstandskravet fra stald til skel da der ingen ændringer i udformningen af stalden sker, og da nabomatriklen er en mark. Det vurderes, at ændringen i eksisterende stald ikke vil give anledning til væsentlige eller øgede gener.

Der dispenseres ligeledes for afstandskravet fra silo til skel, da det vurderes at placeringen af siloen, i tilknytning til de øvrige anlæg ikke udgør en væsentlig gene, og da nabomatriklen er en mark.

2) Baggrund for afgørelse

Sønderborg Kommune har i d. 10-09-2020 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget på Frydenlund 3, 6310 Broager. Ansøgningen er indsendt for at få godkendt de eksisterende produktionsarealer til fri produktion efter de nye regler, derudover ønskes en mindre udvidelse af dybstrøelsesarealet i kvægstalden og opførelse af en ny amerikaner silo.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, sikre at husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet eller andre væsentlige gener.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, skema 217262 version 2 og miljøkonsekvensrapporten i del 3. I bilag 1 og del 2 ses en oversigt over versionshistorikken og hvilke ændringer der er blevet foretaget som følge af Kommunens sagsbehandling.

I forbindelse med høringen af udkastet er ansøger blevet opmærksom på at de angivne produktionsarealer ikke stemmer overens med virkeligheden. Dette er derfor efterfølgende blevet ændret.

Sønderborg Kommune har ikke haft yderligere bemærkninger til beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten.

3) Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. Lovbek. nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 2256 af 29. december 2020, samt miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold.

Miljøgodkendelsen er kun en del af det retsgrundlag som husdyrproduktionen er underlagt.

Husdyrbruget har flere end 2000 stipladser til slagtesvin og er derfor omfattet af husdyrbrugloven § 16 a, stk. 2. Husdyrbruget er godkendelsespligtigt og Sønderborg Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed.

4) Udnyttelsesfrist

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet når byggeriet er færdigmeldt. Hvis godkendelsen eller tilladelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

5) Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller inden 4 år når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2029.

6) Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse af husdyrbrugets indretning og drift.

Ann-Kathrin Tessin

Erhverv og Affald

Sønderborg Kommune

7) Vilkår for husdyrbruget jf. § 36

Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor miljøgodkendelsen udnyttes.

Vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Generelle vilkår

- 1) Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet i husdyrgodkendelse.dk skema nr. 217262 vers. 2.
- 2) Miljøgodkendelse og beredskabsplan skal altid være at finde på ejendommen, enten udskrivet eller digitalt. Indholdet skal være driftsleder bekendt. Relevante vilkår i miljøgodkendelse samt beredskabsplanen skal være medarbejderne bekendt

Produktionsareal (§ 36 pkt. 1)

- 3) Stalde, produktionsarealer og produktionstype skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel A, dyrene skal være placeret i de med rødt markerede stalde, se figur A.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Slagtesvinestald 1	575	Mekanisk ventilation	6 m	(#264470) Flexgruppe: Alle svin; Fulddrænet gulv (kummer under hele arealet)	0	359
Slagtesvinestald 2	779	Mekanisk ventilation	6 m	(#264472) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	529
Slagtesvinestald 3	830	Mekanisk ventilation	6 m	(#264474) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	529
Slagtesvinestald 4	828	Mekanisk ventilation	6 m	(#264476) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	694
Svinestald 5	1116	Mekanisk ventilation	6 m	(#264486) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	1036
Kvægstald 6	172	Naturlig ventilation	3 m	(#313628) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse (#313627) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0 0	56 80
Sum						3283

Tabel A. Stalde, produktionsareal og produktionstype

Figur A. Oversigt over ejendommens produktionsanlæg

Egenkontrol

Ressourceforbrug

- 4) Vand- og elforbrug, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.

Håndtering af husdyrgødning

- 5) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle
- 6) Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvløssende fyldeårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Ressourceforbrug

- 7) Hvis husdyrbrugets vandforbrug har væsentlige udsving, skal ejer sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvad der ligger til grund for udsvinget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

- 8) Senest hvert 6. år efter godkendelsen er taget i brug skal ejer kunne redegøre for hvilke energibesparende tiltag der er mulige, og hvilke han agter at gennemføre, med henblik på at optimere energiforbruget.

Øvrige emissioner (lugt, støj, lys og støv)

Lugt

- 9) Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således, at lugtgener så vidt muligt begrænses. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at overflader holdes rene og tørre. Stalde inklusiv ventilationssystemet skal rengøres minimum én gang årligt.

Støj

- 10) Bidraget fra landbruget med adressen Frydenlund 3, 6310 Broager til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land, i byzone og ved samlet bebyggelse ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Mandag - fredag kl. 07.00 - 18.00	Mandag - fredag kl. 18.00 - 22.00 Lørdag kl. 14.00 - 22.00 Søn og helligdag kl. 07.00 - 22.00	Alle dage kl. 22.00 – 07.00
	dB(A)	dB(A)	dB(A)
Det åbne land	55	45	40
Byzone	45	40	35
Samlet bebyggelse	45	40	35

Tabel B. Støjgrænser

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A)

Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser.

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen. Støjgrænserne må i samlet bebyggelse og byzone ikke overskrides noget sted i området.

I forbindelse med høst og korntørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkåret fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Målingerne/beregningerne være en "Miljømåling – ekstern støj", og skal udføres af en person eller firma, som findes på Miljøstyrelsens sidste reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at "Miljømåling – ekstern støj". Udgifterne til støjmålingen afholdes af husdyrbruget.

Lys

- 11) Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende og omgivelserne.

Støv

- 12) Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Vurderingen foretages af tilsynsmyndigheden.

Fluer og skadedyr

- 13) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning, m.v. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levemuligheder for rotter.
- 14) Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Reststoffer, affald og naturressourcer

Spildevand

- 15) Vask af maskiner, redskaber og transportvogne skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevand til opsamlingsbeholder. Alternativt kan rengøringen foregå på arealer, hvor der er vegetation.

Affald og kemikalier

- 16) Husdyrbruget må højst opbevare ikke-genanvendeligt farligt affald i 1 år, før det bortskaffes.
- 17) Oliefiltre, batterier, spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag.
- 18) Beholdere med oliefiltre, batterier, spildolie eller andet flydende farligt affald skal stå på en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles. Beholdere opbevaret på spildbakken skal være hævet fra bunden med rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige, og spild ikke ødelægger de andre beholdere.

- 19) Beholderne med farligt affald skal være mærket med indhold.
- 20) Spild af olie, kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opslugningsmateriale på husdyrbruget. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
- 21) Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som restaffald.

Olie og diesel

- 22) Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.

Kemikalier og andre stoffer

- 23) Kemikalier, rengøringsmidler, medicin, foderstoffer m.v., skal opbevares således, at de ikke kan ledes til jord, grundvand, overfladevand eller afløbssystemer, hvis der måtte ske udslip.

Døde dyr

- 24) Døde dyr skal opbevares overdækket og på betonspalter eller andet tilsvarende underlag. Opbevaringen må ikke give anledning til væsentlige lugtgener og må ikke medføre uhygiejniske forhold.

Driftsforstyrrelser

- 25) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år og dato for udarbejdelse eller revidering af planen skal tilføjes planens fors

DEL 2 – KOMMUNENS VURDERING OG BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSE

8) Reduktion af ammoniakemission ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik (BAT), § 25

Anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til ammoniak- og lugtemission fra anlægget er omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniakemission, der må komme fra husdyrbruget. Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten og beregningerne i husdyrgodkendelse.dk at der anvendes BAT i forhold til ammoniakemission.

9) Maksimal deposition af ammoniak til kategori 1- og 2-natur, § 26 og § 27 samt påvirkning af bilag IV-arter

Kommunalbestyrelsen skal ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug sikre, at kravene om totaldeposition for ammoniak efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 26 og 27 overholdes (jf. samme bekendtgørelses § 40 stk. 7).

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten, at ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ligeledes vurderes det, at projektet ikke medfører ændringer, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

10) Kommunens vurdering og begrundelse for afgørelse, § 34 stk. 1 (pkt. 1-4), stk. 2 og stk. 3

10.1. Landskabelige værdier (pkt. 1)

Ejendommens landskabelige forhold samt en vurdering heraf, fremgår af Miljøkonsekvensrapportens punkt 4.1.

Kommunens vurdering - Landskab, kulturarv og planmæssige forhold

Husdyrbruget ligger i Sønderborg Kommune på den østlige del af Broager på en bølget stordriftsflade.

Husdyrbruget er beliggende i landzone uden for lokal- eller kommuneplanlagte områder.

Ejendommen er beliggende inden for kystnærhedszonen, bevaringsværdige landskaber og værdifuldt landskab (Broagerland og Kysten lags Broagerland), et kystlandskab, større sammenhængende landskaber (Kysten på Broagerland, støjbelastede arealer (Broager Skydebane) samt særligt værdifulde landbrugsområder, Derudover er ejendommen beliggende i et kystorienteret landskab.

Ejendommen grænser mod øst op til et område udpeget som kulturhistorisk bevaringsværdi samt som fortidsmindeområder. Der er nogle ikke fredede fortidsminder i området. Derudover er der kulturarvsarealer i mod øst i den nærliggende skov, men det ansøgte er ikke omfattet af disse.

Der er ikke udpeget områder med specifikke geologiske bevaringsværdier på ejendommen.

I landskabsanalysen, som udgør udpegningsgrundlaget for de landskabelige udpegninger, er ejendommen en del af karakterområde 5: Broager landbrugslandskab. Landskabet er stærkt kystprægede landskabsværdier der knytter sig op på kulturhistoriske strukturer fra udskiftningstiden, som fx ses i form af de større fritliggende gårde. Hertil kommer en rig og mangeartet natur, som er tilgængelig fra det gamle snoede vejnet og Gendarmstien, fx Skeldekobbøl, Kragesand og Skelde Vigsmose.

I store dele af området er der smukke udsigter over det kystorienterede landskab til fjorden og modstående kyster, og midt i området er der langstrakte transparente udsigter på tværs af landskabet til Dynt Bjerge.

Området rundt om ejendommen er domineret af fladt landbrugslandskab med små bevoksninger der inddeler det dyrkede landskab i enheder af varierende størrelse.

Der er ingen kirkebyggelinjer, vejbyggelinjer, strandbeskyttelseslinjer, fredede områder eller sø- og åbeskyttelseslinjer på husdyrbruget.

Der er et beskyttet dige mod nord, som ligger i tæt på den nye silo. Vær opmærksom på, at diget ikke må ændres eller beskadiges. Dele af husdyrbruget er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen, men ikke det ansøgte. Husdyrbruget er omfattet af skovbyggelinjen. Der gælder dog følgende undtagelsesbestemmelse, hvorfor der ikke skal søges om dispensation fra skovbyggelinjen: Naturbeskyttelseslovens § 17 stk. 2, nr. 4 "byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelse af fiskerierhvervet, og som opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer,"

Der er fredskov på ejendommen, herunder fredskov som kranser op til den nye silo. Det skal sikres at siloen holdes fri af fredskoven.

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte ligger i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse.

Udvidelsen af kvægstalden vil ske i sammenhæng med den eksisterende kvægstald og maskinlade, og derved indgår i sammenhæng med de øvrige driftsbygninger. Sønderborg Kommune vurderer, at denne forlængelse vil indgå i ejendommen som helhed og er dermed

indpasset i landskabet. Sønderborg Kommune vurderer, at ændringen af dyreholdet ikke vil påvirke kulturarv eller landskab negativt, da der kun sker mindre ændringer i bygningsmassen.

Placeringsmæssigt vil den ny amerikanersilo blive en del af ejendommens samlede udtryk. Sønderborg Kommune vurderer, at den eksisterende beplantning med skove og levende hegn virker rumskabende, skalaformidlende og vil sløre for indblikket til den nye silo.

Vær opmærksom på at tidligere stillede vilkår i forhold til beplantning, materialer og lignende skal være opfyldt inden der opføres flere nye bygninger. Herunder er nævnt nogle af de sager, der ligger på ejendommen.

I den tidligere godkendelse fra 2011 blev der stillet vilkår om, at der skulle udarbejdes en plan for afskærmende beplantning for det nye anlæg, og at beplantningen skulle være plantet seneste ét år efter at anlægget var opført. Desuden blev der stillet vilkår om, at det eksisterende hegn mod matr.nr. 70 Skelde, Broager skal vedligeholdelse og bevares samt at de levende hegn rundt om ejendommen skal tinglyses for at ejendommen fortsat kan ligge skjult.

Efter meddelelsen af godkendelsen i 2011 besigtigede kommunen ejendommen, med henblik på vurdering af den kommende beplantning. Som ansøger husker udfaldet, skulle de eksisterende hegn ved matr.nr. 127 og 4, Skelde, Broager styrkes. Ansøger har derfor plantet et afskærmende læhegn på ca. 250 meter syd for ejendommen. Denne afskærmende beplantning gør, at staldanlægget afskærmes set fra Skeldemark.

10.2. Natur og bilag IV –arter (pkt.2)

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten, at ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ligeledes vurderes det, at projektet ikke medfører ændringer, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

10.3. Påvirkning af jord, grundvand og overfladevand (pkt. 3)

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten, at den ansøgte ændring i eksisterende stalde og opførelse af en ny silo ikke indebærer væsentlig virkning jordarealer, jordbund eller vandforekomster.

10.4. Øvrige emissioner og gener (pkt.4)

Lugt for omboende

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser at alle geneafstande er overholdt.

Lys

Det vurderes, at belysning ikke kan påvirke nærmeste naboer væsentligt, idet afstanden til naboerne er stor og at den udvendig belysning er mindre lamper.

Støv

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støvemissioner idet foder til staldene ledes gennem lukket rørsystem.

Støj

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støjgener ved at lade de mest støjende aktiviteter foregå indendørs.

Godt landmandskab

Sønderborg Kommune vurderer, at BAT på godt landmandsskab og miljøledelse opnås ved at have en nødfremgangsmåde ved uheld (opdateret beredskabsplan) og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg.

Døde dyr

Sønderborg Kommune vurderer, at opbevaring af døde dyr opfylder BAT ved at pladsen er etableret med spalter i bunden og afskærmning i form af beplantning for at skærme mod solen.

Skadedyr

De beskrevne bekæmpelsestiltag under punkt 3.7.4 i miljøkonsekvensrapporten vurderes, at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr eller menneskers sundhed.

Transporter

Antal af transport er stigende pga. levering til biogasanlæg. Transporter vurderes derfor ikke at være væsentligt til gene for naboerne, da der ikke ligger nabobeboelse i umiddelbar nærhed til ejendommen indkørsel.

Samlet vurdering

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af den store afstand til nabobeboelser, og de beskrevne tiltag for begrænsningen af gener og emissioner, at der ikke vil forekomme væsentlige gener for omgivelserne.

10.5. Etableringer, udvidelser og ændringer af husdyrbruget inden for de seneste 8 år (stk. 2)

8 års drift

Den gældende produktionstilladelse for 8 års siden var en § 12 miljøgodkendelse meddelt den 4.april 2011. Godkendelsen gav tilladelse til en udvidelse i to etaper. Etape 2 blev dog ændret med et tillæg i 2014. Godkendelsen fra 2011 gave tilladelse til opførsel af to slagtesvinsstalde på 61 meter, dette blev dog ændret til en længde på 67 meter og 77 meter. Disse to stalde blev opført i 2014, og fremgår ikke af 8 års driften.

Nudrift

Den 5. februar 2014 meddelte Sønderborg Kommune et tillæg til den eksisterende § 12 godkendelsen. Med tillægget blev det godkendt, at der blev bygget en stald mindre, mens stald 5 blev en smule længere end først planlagt. Stald 5 blev godkendt til 2231 stipladser til smågrise og 385 stipladser til slagtesvin, dog blev der kun indsat smågrise i hele stalden.

Der er ikke sket ændringer i staldindretning siden opførelse af staldene, hvorfor produktionsarealet er identisk med ansøgt drift.

10.6. Vurdering af Erhvervsmæssig nødvendighed

Sønderborg Kommune vurderer, at miljøgodkendelse til at udnytte eksisterende staldes produktionsarealer og opførelse af en kornsilo til opbevaring af ejendommens høst anses at være erhvervsmæssigt nødvendigt for bedriften.

11) Indretning og drift, § 35 (pkt. 1-7)

11.1. Anvendelse af BAT (pkt. 1)

BAT er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse forurening fra stalde eller lager. Teknik, der har opnået betegnelsen BAT, er også vurderet med hensyn til miljø, økonomi (hvis nybyggeri) og dyrevelfærd.

Ejendommens BAT-redegørelse kan ses i en uddybet form i miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer at de beskrevne BAT-tiltag opfylder kravet i § 35.

11.2. Udnyttelse af energi- og råvareforbruget (pkt. 2)

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17 og dermed §§ 46 og 47, som er generel lovgivning (se afsnit 13.4). Paragraffer 46 og 47 omhandler fodringskrav og energieffektiv belysning. Der skal derfor ikke stilles vilkår til fodring og energieffektiv belysning i godkendelsen.

I forhold til vandforbrug er det et krav jf. § 36, pkt. 9, at der stilles vilkår om tilrettelæggelse af husdyrbruget og driften heraf, så vandforbruget minimeres mest muligt (se afsnit 13.6).

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer, at BAT overholdes i forhold til energiforbruget bl.a. ved at den ældre stald 1 er med undertryksventilation, hvilket er energibesparende i forhold til ligetryksventilation. I de resterende stalde er der naturlig ventilation.

BAT på vandforbruget gennemføres ved, når der er installeret vandbesparende drikkevandssystemer, stalde sættes i blød forud for vask og der sker daglig inspektion af drikkevandssystemet for lækager med efterfølgende igangsætning af reparation.

BAT med hensyn til råvarer (foder, vand, hjælpemidler mv.) benyttes der ikke mere, end der er behov for. Som tidligere beskrevet vil ansøger bestræbe sig på at benytte så få

foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. Der fasefodres på ejendommen.

11.3. Substituering af særligt skadelige eller betænkelige stoffer (pkt. 3)

Kommunens vurdering

I det landbrug kun anvender godkendte produkter og kemikalier, er det kommunens vurdering, at husdyrbruget ikke anvender skadelige stoffer der udsætter befolkningen for sundhedsfare hverken i eller ud over landets grænser.

11.4. Optimerede produktionsprocesser (pkt. 4)

Husdyrbruget oplyser i afsnit 3.1.3 i miljøkonsekvensrapporten at:

- I løbet af dagen bliver dyr, anlæg, installationer og materiel holdt under opsyn
- Slidte dele reparerer eller udskiftes løbende
- Der registreres dyr i CHR
- Gyllepumpningen overvåges og der tjekkes først om der er plads i gyllebeholderne
- Der er sundhedsrådgivning af besætningen
- Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA og antal dyr til slagting
- Der føres journal over medicinforbrug
- Indlægssedler for indkøbt foder gemmes. Der udarbejdes foderplaner, og forbruget af foder registreres.
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) registreres årligt
- Der gennemføres 5-års kontrol af el-installationerne af autoriseret el-installatør
- Der udføres årlig kontrol af slukningsudstyr
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner for ejendommen

Kommunens vurdering

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17, som indeholder krav til blandt andet miljøledelse (§§ 42 og 43) og fodringskrav (§ 46), som i høj grad omhandler optimering af produktionsprocesserne på husdyrbrug i forhold til miljøet (se afsnit 13.4).

Kommunen vurderer at kravene er opfyldt hvis §§ 42, og 43 samt § 46 overholdes. Bemærk at dokumentationen skal forelægges ved tilsyn og senest sendes ind til kommunen 31.12.2021.

11.5. Håndtering af affald (pkt. 5)

Typer af affald er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.7.2.

Husdyrbruget skal sortere sit affald og sikre, at mest muligt affald bliver sorteret fra til genbrug, genanvendelse og anden endelig materialenyttiggørelse. Affald som ikke kan genanvendes skal håndteres som forbrændingsegnet, deponeringsegnet eller farligt affald i henhold til Sønderborg Kommunes regulativ for erhvervsaffald.

Sønderborg Kommune har indført en obligatorisk henteordning for virksomheders farlige affald (Sonfor-Kemi). Det er muligt, at benytte en privat indsamlingsordning for farligt affald, men virksomheder, der vælger en privat løsning, skal søge om fritagelse på kommunens hjemmeside. Tilmelding til Sonfor-kemis ordning for husdyrbrug skal ske på www.sonfor.dk/serviceordning/

Husdyrbruget skal håndtere sit affald efter reglerne i affaldsbekendtgørelsens og affaldsaktørbekendtgørelsen. Det betyder, at husdyrbruget skal sortere deres erhvervsaffald og aflevere det til en godkendt affaldsmottager med henblik på genbrug, genanvendelse eller anvendelse til anden endelig materialenyttiggørelse.

Ifølge affaldsbekendtgørelsen defineres erhvervsaffald egnet til materialenyttiggørelse som værende:

- Glasaffald
- Metalaffald
- Plastaffald
- Papiraffald
- Papaffald
- Træaffald
- Genanvendeligt farligt affald, herunder batterier og elektronik
- Genanvendeligt PVC-affald
- Andet affald, der er egnet til materialenyttiggørelse, fx byggeaffald og have-/parkaffald.

Husdyrbruget skal sikre en høj reel genanvendelse af affaldet og skal på anmodning fra kommunen kunne dokumentere, at affaldet bliver leveret til et godkendt affaldshåndteringsanlæg, som sikrer, at de enkelte affaldsfraktioner reelt bliver forberedt med henblik på genbrug eller genanvendt. Dokumentationen kan være fra behandlingsanlægget.

Ovenstående findes i affaldsbekendtgørelsens § 61.

Virksomheder kan aflevere affaldet til:

- Et genanvendelses anlæg eller et anlæg, som forbereder affald til genbrug, der er registreret i Affaldsregistret.
- En indsamlingsvirksomhed, der er registreret i Affaldsregistret.
- En virksomhed, som kan undlade at lade sig registrere efter bekendtgørelse om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed.

- Et kommunalt behandlingsanlæg, der er registreret i Affaldsregistret.
- En kommunal genbrugsplads eller en kommunal ordning efter § 11.
- En frivillig tilbagetagningsordning, jf. bekendtgørelse om affald.

Du kan læse mere i § 24 i affaldsaktørbekendtgørelsen.

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbrug kan producere farligt affald, herunder for eksempel:

- Oliefiltre
- Batterier
- Spildolie
- Pesticider
- Spraydåser
- Kanyler
- Kemikalierester
- Rester af kunstgødning
- Giftrester (også rottegift)
- Medicinrester
- Lysstofrør

Opbevaring af farligt affald kan udgøre en miljørisiko.

Der stilles vilkår til opbevaring og håndtering af affald, vilkår 16-21.

Kommunens vurdering

Affald skal håndteres som beskrevet i miljøministeriets affaldsregulering og Sønderborg Kommunes til enhver tid gældende affaldsregulativ for erhvervsaffald, og husdyrbruget skal være tilknyttet en kommunens ordning for håndtering af farligt affald eller have aftale med en anden godkendt indsamler eller behandlingsanlæg, såfremt der opstår farligt affald på husdyrbruget.

Sønderborg kommune vurderer at med overholdelse af de stillede vilkår, er kravene til anvendelse og håndtering af affald opfyldt.

11.6. Anvendelse af bedste tilgængelige rensningsteknik (pkt. 6)

Der stilles ikke vilkår om yderligere rensningsteknik, da forureningen fra husdyrbruget overholder BAT.

11.7. Forebyggelse af uheld og begrænsning af konsekvenserne (pkt. 7)

Se miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8 og 2.18.

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer på baggrund af beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten at kravet er opfyldt.

12) Fastsættelse af vilkår jf. § 36 (pkt 1-13)

Kommunen skal på grundlag af vurderingen efter §§ 34 og 35 fastsætte vilkår for at sikre, at udvidelsen og produktionen kan foregå uden at miljøet og omgivelserne påvirkes væsentligt. Godkendelser og tilladelser skal i alle tilfælde indeholde de vilkår, som er nævnt i nr. 1-6, og IE-husdyrbrug skal endvidere i alle tilfælde indeholde de vilkår, som er nævnt i nr. 7-13.

12.1. Produktionsarealets størrelse i m² med angivelse af dyrearter og dyretyper, staldsystemer og teknologi (pkt. 1)

Der stilles vilkår til produktionsarealerne, se vilkår 4.

12.2. Anvendelse af ammoniakreducerende virkemidler

Da husdyrbruget ikke anvender ammoniakreducerende virkemidler, stilles der ingen vilkår til dette.

12.3. Placering og udformning af ny bebyggelse (pkt. 5)

Der opføres en ny kornsilo. Der stilles ikke vilkår hertil men der er givet en dispensation i forhold til afstand til skel, se del 1

12.4. Transporter (pkt. 7)

Ejendommen ligger placeret således at transporten ikke er et problem, ligesom der ikke har været klager over transporten fra ejendommen.

12.5. Tiltag der reducerer produktionen af spildevand (pkt. 8)

Der stilles vilkår til at vask af maskiner m.m skal foregå på støbt plads for at begrænse forureningen.

12.6. Vandforbrug (pkt. 9)

Kommunen er efter § 36, stk. 1, nr. 9 forpligtet til at stille vilkår om, at IE-husdyrbruget drives og indrettes på en sådan måde, at vandforbruget minimeres mest muligt med henblik på at reducere mængden af spildevand.

Bestemmelsen giver ikke kommunen hjemmel til at stille vilkår om maksimalt vandforbrug. Kommunen skal derimod vurdere, om der er mulighed for anlægs- eller driftsmæssige optimeringer, der kan minimere vandforbruget, eller om der konkret kan fastsættes vilkår, der understøtter dette. Det kunne f.eks. være i forhold til drikkevandssystemer, rengøringsmetoder mv.

Der er tale om en konkret vurdering, der i nogle tilfælde kan føre til, at andre saglige hensyn til f.eks. arbejdsmiljø og effektivitet betyder, at kommunen stiller vilkår om en mindre vandbesparende løsning. Kommunen vil således som led i almindelig sagsoplysning skulle

spørge ansøger om baggrunden for evt. valgte løsninger og bl.a. på den baggrund vurdere muligheden for at anvende andre vandbesparende tiltag.

Det fremgår af tabel 14 i afsnit 3.7.1 i miljøkonsekvensrapporten at det forventede vandforbrug er ca. er 8.033 -14.873 m³ årligt.

Kommunens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer at der er anvendt vandbesparende teknikker i form af at der benyttes højtryksrensere ved rengøring og der er vandbesparende drikkevandssystemer i staldene.

Der stilles vilkår til at hvis husdyrbrugets vandforbrug har væsentlige udsving, skal ejer kunne redegøre for hvilke vandbesparende tiltag der er mulige, og hvilke han agter at gennemføre, med henblik på at optimere vandforbruget.

12.7. Brug af teknologi (pkt. 10)

Der er ikke anvendt teknologi.

Kommunens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT i miljøkonsekvensrapporten at ejendommen kan drives uden yderligere teknologi. Ejendommen lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøkonsekvensrapporten i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

12.8. Regelmæssig vedligeholdelse og overvågning (pkt. 11)

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17 og dermed § 44, som er generel lovgivning (se afsnit 13.3). Der skal derfor ikke stilles vilkår til regelmæssig vedligeholdelse og overvågning godkendelsen.

12.9. Ophør af driften (pkt. 12)

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17 og dermed § 51, som er generel lovgivning (se afsnit 13.8). Der skal derfor ikke stilles vilkår til ophør af drift i godkendelser.

12.10. Anvendelse, fremstilling og frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med husdyrproduktionen (pkt. 13)

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til aktiviteter, som tidligere kunne have medført forurening af jord og grundvand på husdyrbruget.

På grundlag af de foreliggende oplysninger vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke foreligger en væsentlig risiko for forurening af jord og grundvand fra husdyrbruget.

13) Særregler for IE-husdyrbrug jf. kapitel 17

13.1. Miljøledelse § 42

IE-husdyrbrug skal have et miljøledelsessystem, der opfylder betingelserne i stk. 2. Stk. 2:

- Formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
- Fastsætte miljømål,
- Udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
- Minimum 1 gang årligt evaluerer miljømedarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og
- Minimum 1 gang årligt gennemgår miljøledelsessystemet.

Stk. 3: IE-husdyrbruget skal kunne dokumentere, at der gennemføres og overholdes et miljøledelsessystem i overensstemmelse med de krav, der er nævnt i stk. 2, nr. 1 – 5, f.eks. digitalt eller i form af dokumenter. Dokumentationen skal opbevares i 5 år og kunne forevises på forlangende i forbindelse med tilsyn.

13.2. Miljøledelse – oplæring af personale § 43

IE-husdyrbrug skal oplære personale, hvad angår:

- Relevant lovgivning
- Transport og udbringning af husdyrgødning
- Planlægning af aktiviteter
- Beredskabsplanlægning og –styring
- Reparation og vedligeholdelse af udstyr

Jf. stk. 2 skal IE-husdyrbruget udarbejde oplæringsmateriale, der angår de forhold der følger af ovenstående punkter. Materialet skal være tilgængelige for personalet og opdateres løbende. Oplæringsmaterialet skal kunne fremvises på forlangende til tilsynsmyndigheden.

13.3. Plan for regelmæssig kontrol, reparation, vedligeholdelse og beredskab § 44

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17 og dermed § 44, som er generel lovgivning. Der skal derfor ikke stilles vilkår til regelmæssig vedligeholdelse og overvågning i godkendelser.

IE-husdyrbrug skal udarbejde og følge en plan for kontrol, reparation og vedligeholdelse af husdyrbruget inkl. materiel, herunder med henblik på at forebygge uheld, og beredskab for håndtering af uventede emissioner og hændelser. Planen skal som minimum opfylde følgende betingelser:

- Plan for regelmæssig kontrol, reparation og vedligeholdelse
- Gyllebeholdere (for tegn på skader, nedbrydning eller utætheder)
- Gyllepumper, -miksere, -separatorer og –spredere.
- Forsyningssystemer til vand og foder
- Varme-, køle- og ventilationssystemer samt temperaturfølere, herunder optimeret styring heraf
- Siloer og transportudstyr (f.eks. ventiler og rør)
- Luftrensningssystemer (f.eks. ved regelmæssige inspektioner)
- Udstyr til drikkevand, herunder skal behovet for regelmæssig indstilling vurderes og frekvensen for løbende indstilling i så fald fastsættes i planen
- Maskiner til udbringning af husdyrgødning samt doseringsmekanisme- eller dyse, som begge skal være i god stand

Beredskabsplan:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder og spildevandskilder
  - Handlingsplan for håndtering af visse potentielle hændelser (f.eks. brande, utætte og kollapsede gyllebeholdere, ukontrolleret afstrømning af møddinger og olieudslip)
  - Tilgængeligt udstyr til håndtering af forureningsulykker (f.eks. udstyr til tilstopning af drænrør og opdæmning af grøfter samt olieopsugning, absorberingsmåtter eller ruller til olieudslip)
- Kontrol, reparation og vedligeholdelse skal ske regelmæssig. Kontrol af gyllebeholdere skal som minimum gennemføres én gang årligt jf. punkt 1)

Den årlige kontrol af gyllebeholdere erstatter ikke den lovpligtige 10 årsbeholderkontrol.

IE-husdyrbruget skal kunne dokumentere, at planen følges ved at føre logbog over gennemførte kontroller. Dokumentationen skal opbevares i 5 år og kunne forevises til tilsynsmyndigheden på forlangende.

13.4. Fodringskrav § 46 og energieffektiv belysning § 47

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17 og dermed §§ 46 og 47, som er generel lovgivning. Paragraffer 46 og 47 omhandler fodringskrav og energieffektiv belysning. Der skal derfor ikke sættes vilkår til fodring og energieffektiv belysning i godkendelser.

I forhold til vandforbrug er det et krav jf. § 36, pkt. 9, at der stilles vilkår om tilrettelæggelse af husdyrbruget og driften heraf, så vandforbruget minimeres mest muligt både ved nye godkendelser og ved revurdering.

Fodringskrav

Kvælstof

IE-husdyrbrug skal for at reducere den samlede mængde kvælstof, der udskilles, som minimum enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance, eller ved at bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof, der udskilles og er tilladt i henhold til EU forordning om fodertilsætningsstoffer. En god aminosyrebalance og lavt indhold af råprotein kan opnås ved at kombinere fodermidler, hvor aminosyreprofilen supplerer hinanden og/eller ved at tilsætte frie essentielle aminosyrer til foder med lavt indhold af råprotein. IE-husdyrbruget kan anvende en kombination af de nævnte teknikker.

Fosfor

IE-husdyrbrug skal for at reducere den samlede mængde fosfor, der udskilles, som minimum anvende enten fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, et eller flere fodertilsætningsstoffer som nedsætter den samlede mængde fosfor der udskilles (f.eks. fytase) og tilladt i henhold til EU forordning om fodertilsætningsstoffer eller let fordøjeligt uorganisk fosfat som f.eks. monocalciumfosfat i stedet for mindre fordøjelige fosforkilder. IE-husdyrbruget kan også anvende en kombination af de nævnte teknikker.

IE-husdyrbruget skal kunne dokumentere anvendelse af fodring eller fodringsteknikker som nævnt ovenfor. Dokumentationen skal opbevares i 5 år og kunne forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

Energieffektiv belysning § 47

IE-husdyrbrug er forpligtet til at anvende energieffektiv belysning i overensstemmelse med reglerne i det til enhver tid gældende bygningsreglement.

Kravet indtræder ved ændring eller udskiftning af eksisterende belysningssystem eller belysningsanlæg.

IE-husdyrbrugene skal opbevare fakturaer for gennemførte udskiftninger i 5 år og kunne forvises tilsynsmyndigheden på forlangende.

13.5. Støvemissioner fra staldanlæg § 48

IE-husdyrbrug skal for at reducere støvemissioner fra staldanlæg enten reducere støvproduktionen fra foder og strøelse, anvende en metode til at binde støv i staldanlæggene eller behandle afgangsluft fra staldanlæggene ved hjælp af et luftrensningssystem.

13.6. Overholdelse af vilkår og krav § 49

Den som er ansvarlig for et IE-husdyrbrug, underretter straks kommunalbestyrelsen ved manglende overholdelse af godkendelsesvilkår samt de umiddelbart bindende krav til indretning og drift, IE-brug og årlig indberetning, og træffer straks de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at vilkårene og kravene overholdes.

13.7. Årlig indberetning til kommune § 50

IE-husdyrbrug skal engang årligt indsende følgende dokumenter til kommunen:

- Logbøger for eventuel miljøteknologi
- Dokumentation for miljøledelsessystem (§ 42)
- Logbog over gennemførte kontroller (§44)
- Dokumentation for overholdelse af fodringskravet (§ 46)

IE-husdyrbrug skal hvert år senest den 31. december indsende informationer til kommunen. Informationerne skal være for det forudgående kalenderår og sendes samlet til kommunen (1. gang 31. december 2021).

13.8. Ophør § 51

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17 og dermed § 51, som er generel lovgivning. Der skal derfor ikke stilles vilkår til ophør af drift i godkendelsen.

Ved ophør af aktiviteter på IE-husdyrbrug gælder kapitel 4b i lov om forurennet jord.

Ved ophør forstås:

- Ophør af alle aktiviteter på IE-husdyrbruget
- Når et IE-husdyrbrug har meddelt kommunen, at kapaciteten eller udnyttelsen af kapaciteten permanent nedsættes til under stipladsgrænserne i § 16 a, stk. 2, i husdyrbrugloven
- Situationer omfattet af § 59 a, stk. 2 husdyrbrugloven, når godkendelsen er bortfaldet helt eller for den del, der ligger over stipladsgrænserne i § 16 a, stk. 2 i husdyrbrugloven

IE-husdyrbrug skal senest 4 uger efter driftsophør anmelde dette til kommunen med en beskrivelse af ophøret og en eventuel jordforurening til vurdering efter § 38 k, stk. 1, i lov om forurennet jord. Vurderingen skal indeholde en risikovurdering med hensyn til menneskers sundhed og miljøet. Viser risikovurderingen, at det ikke kan afvises, at forureningen udgør en væsentlig risiko for menneskers

sundhed eller miljøet, skal vurderingen ligeledes indeholde en beskrivelse til foranstaltninger, der sikrer, at forureningen ikke udgør en sådan risiko.

14) Samlet vurdering

På baggrund af de stillede vilkår og ovenstående begrundelse for og særkender på husdyrbruget er det Sønderborg Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt overholder anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at projektet ikke indebærer væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til navnlig:

- Landskabelige værdier
- Natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning
- Jord, grundvand og overfladevand
- Lugt-, Ammoniak-, støj-, rystelser-, støv-, flue-, transport-, og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion mv

15) Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret i uge 8/2021 på Sønderborg Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 12. maj 2021.

15.1. Partshøring

Et resume og et link til udkast til miljøgodkendelse blev den 9. april 2021 udsendt til høring hos naboer (ejere og beboer) inden for konsekvensområdet for lugt (984 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 30 dage frem til og med den 10. maj 2021. I forbindelse med høringen af udkastet indkom i alt 3 høringssvar fra høringsberettigede, hvoraf 2 var positive. Nedenfor (Afsnit 16, bilag 3) har kommunen forholdt sig til de indkomne høringssvar fra naboen på Frydenlund 2.

Teksten der er fremhævet med kursiv, er de rejste spørgsmål/kommentarer. Kommunens kommentarer står med almindelig skrift.

15.2. Annoncering af afgørelse

Miljøgodkendelsen efter husdyrbrugloven er offentliggjort på Sønderborg Kommunes hjemmeside www.sonderborgkommune.dk den 12. maj 2021. Der er efterfølgende orienteret kort herom i Sønderborg Ugeavis.

15.3. Klagevejledning

Revurdering Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. husdyrbruglovens § 76.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til Sønderborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på 900 kr. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb den 9. juni 2021

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Sønderborg Kommune i klageportalen.

Sønderborg Kommune kan oplyse, at det af husdyrbrugloven § 81, stk. 1 fremgår, at en klage ikke har opsættende virkning, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet. Hvis du påbegynder udnyttelse af miljøgodkendelsen inden klagefristens udløb, er det på egen regning og risiko.

Når Sønderborg Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Der er ifølge offentlighedsloven ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen.

15.4. Civilt søgsmål

Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal jf. § 90 i *lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.*, jf. *lovbek. nr. 520 af 01/05/2019* være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

16) Kommunens bilag

1. Versionshistorik

Version

2 (Ansøger)

Produktionsarealer

Ændrede		
Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
Id: 264470 (stald: Slagtesvinestald 1) - Areal	281,00	359,00
Id: 264472 (stald: Slagtesvinestald 2) - Areal	495,00	529,00
Id: 264474 (stald: Slagtesvinestald 3) - Areal	495,00	529,00
Id: 264548 (stald: Slagtesvinestald 1) - Areal	281,00	359,00
Id: 264549 (stald: Slagtesvinestald 2) - Areal	495,00	529,00
Id: 264550 (stald: Slagtesvinestald 3) - Areal	495,00	529,00
Id: 264557 (stald: Slagtesvinestald 1) - Areal	281,00	359,00
Id: 264558 (stald: Slagtesvinestald 2) - Areal	495,00	529,00
Id: 264559 (stald: Slagtesvinestald 3) - Areal	495,00	529,00
Id: 313627 (stald: Kvægstald 6) - Flexgruppeld	25	24
Id: 313627 (stald: Kvægstald 6) - FlexgruppeNavn	Alle kvæg; Dybstrøelse	Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse
Id: 313628 (stald: Kvægstald 6) - Flexgruppeld	25	24
Id: 313628 (stald: Kvægstald 6) - FlexgruppeNavn	Alle kvæg; Dybstrøelse	Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse

2. Situationsplan

3. Behandling af indkomne hørings svar

Teksten der er fremhævet med kursiv, er de rejste spørgsmål/kommentarer. Kommunens kommentarer står med almindelig skrift.

Indsigelser og kommentarer til ændringen:

Min nærmeste ejendom Frydenlund 2 er beliggende meget tæt (2m) til Frydenlundvejen til Frydenlund 3.

Denne beliggenhed har været således siden 1860.

Min indsigelse går især på:

Yderligere belastning af vejen med transporter støj vibrationer.

Tunge last foderlastbiler >35ton, meget store grisetransporter, Yderligere transport for fyldning af amerikanersilo og landbrugsmaskiner >4m.

Min ejendom vil have en yderligere værdiforringelse pga. de hyppige transporter.

Mine betænkeligheder går på at de hyppige transporter vil give væsentlige støj og vibrations gener til min nærliggende ejendom.

Jeg vil på det kraftigste opfordre, at denne miljøpåvirkning (støj og vibrationer) bliver undersøgt og evalueret således om denne overholder miljøstyrelsens anbefalinger.

Jeg beder venligst om svar på, hvem der betaler, når murværket på min ejendom evt. slår revner pga. den voldsomme trafik.

Miljøstyrelsens støjgrænser gælder al støj fra landbrugsdrift, men kun støjen fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, dvs. ikke støj fra f.eks. markdriften eller transporter til ejendommen. Afgørelser efter husdyrbrugloven tager udelukkende stilling til forhold, der er omfattet af husdyrlovgivningen. Klagepunkterne vedrørende værdiforringelse af klagers ejendom, kan derfor ikke behandles i en afgørelse om miljøgodkendelse til husdyrbrug.

Jeg mener alt andet lige med opførsel af yderligere en Amerikanersilo vil transporterne til Frydenlund 3 yderligere øges.

*Jeg mener absolut det er fuldstændig fejlvurderet at kommunen skriver:
"Stigningen forventes ikke at medføre væsentlige gener for de omkringboende."*

Antallet af transporter med den ansøgte udvidelse forventes at stige fra ca. 735 transporter om året til ca. 825 transporter om året. Det vurderes, at de anførte transporter til og fra ejendommen er på et niveau, der kan forventes af denne type husdyrproduktion. Miljø- og Fødevareklagenævnet har i tidligere sager afgjort, at en miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven primært kan regulere hvilke af ejendommens adgangsveje, som skal anvendes ved transport til og fra bedriften. Spørgsmål om for eksempel gener fra trafik (herunder støj og vibrationer fra tung transport) på vejen til og fra husdyrbruget eller belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej og trafikikkerhedsmæssige hensyn reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet.

Jeg mener, at der skal foretages en vurdering af om transportvejene er holdbare og har tilstrækkelig stabilitet.

Allerede i dag med nuværende drift er trafikhyppigheden vokset til et niveau som gør, at vejen og dermed min ejendom lider kraftigt. Således er vejen overhovedet ikke beregnet til køretøjernes størrelse og vægt og den hyppighed der optræder i dag. Og nu planeres med en fordobling af trafikhyppigheden da + yderligere en Amerikanersilo!

Trafik på offentlig vej, er ikke omfattet af husdyrgodkendelsesloven og kan derfor ikke reguleres i en miljøgodkendelse af et husdyrbrug. Det har Miljø- og Fødevareklagenævnet truffet en række afgørelser om, fx NMK-132-00822 og NMK-132-00792 m.fl.

Man bør gøre udvidelsen betinget af, at der skal etableres alternativ adgangsvej til ejendom Frydenlund 3.

Et forslag kunne være en direkte vejforbindelse fra ejendommen Frydenlund 3 til Skeldemarkvej, der hvor Thomas Jacobsen har etableret gyllelagune.

Det vil "skåne" alle naboer for trafikgener.

Kommunen har ikke hjemmel til at forlange at ansøger skal etablere en ny vej.

Lugtgenerne er allerede i dag mærkbare både på min ejendom Frydenlund 2 og under ugunstige vejforhold har vi endda lugtgener på min ejendom Frydendal 1 (afstand 940m).

Geneniveauerne for lugt, der beregnes efter Miljøstyrelsens lugtmodel i odour units (OUE) og efter FMK-modellen i lugtenheder (LE) er overholdte.

---

*Jeg har allerede for 10 år siden gjort opmærksom på samme forhold da Husdyrproduktionen skulle udvides – Marts 2011.
Men der kommer ingen svar fra kommunen med en plan for fremtiden for at gøre forholdene mere tålelig for de omkringboende naboer.
Jeg ser frem til et svar og en ordentlig plan.*

Sønderborg Kommunes afdeling Projekt og Anlæg er blevet underrettet, og vil i den nærmeste fremtid foretage et tilsyn på strækningen for at vurdere vejens tilstand. Der henvises samtidig til appen "giv et praj" hvor ødelagte veje og andet kan indmeldes.

DEL 3 - MILJØKONSEKVENSRAPPORT

Ansøger har indsendt en ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag. MKR er udarbejdet af miljørådgiver Henriette Fries, LandboSyd.

Sønderborg Kommune vurderer, at de oplysninger, som ansøger har fremlagt i MKR, er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Ansøgningsmaterialet indeholder MKR og flere bilag.

Miljøkonsekvensrapport til § 16a

Frydenlund 3 6310 Broager

Ansøgning til smågrise og slagtesvinsproduktion
Skema 217262 i Husdyrgodkendelse.dk

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, D3)

Ansøger og ejer	Thomas H. Jacobsen Frydenlund 3 6310 Broager thj_thj@hotmail.com
Husdyrbrugets adresse	Frydenlund 3 6310 Broager
CVR-nummer	81381313
CHR-nummer	48778
Kommune	Sønderborg Kommune
Ejendomsnummer	5400003168
Matrikel-nr.	Matrikel: 127 - Skelde, Broager Matrikel: 163 - Skelde, Broager Matrikel: 215 - Skelde, Broager Matrikel: 374 - Skelde, Broager Matrikel: 392 - Skelde, Broager Matrikel: 4 - Skelde, Broager Matrikel: 418 - Skelde, Broager Matrikel: 419 - Skelde, Broager Matrikel: 420 - Skelde, Broager Matrikel: 421 - Skelde, Broager Matrikel: 422 - Skelde, Broager Matrikel: 423 - Skelde, Broager Matrikel: 526 - Skelde, Broager Matrikel: 540 - Skelde, Broager Matrikel: 541 - Skelde, Broager Matrikel: 555 - Skelde, Broager
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Ingen
Biaktiviteter	Ingen biaktiviteter
Ansøgningsskema	217262
Konsulent (D3)	Henriette Fries LandboSyd, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa hef@landbosyd.dk Tlf.: 20145333

Forord / læsevejledning

Dette dokument beskriver det ansøgte projekt på Frydenlund 3 på Broager. Ansøgningen indeholder en beskrivelse af husdyrbruget og det ansøgte og de potentielle miljøpåvirkninger.

Ansøgningen dækker alle oplysningskrav efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹. De angivne parenteser med bogstaver og tal i overskrifterne henviser til oplysningskravene jf. bilag 1 i bekendtgørelsen.

Sammen med denne ansøgning med tilhørende bilag, er der til kommunens behandling af ansøgningen indsendt en opgørelse af produktionsarealer, kortbilag og en kapacitetsberegning. Endvidere genereres en pdf af ansøgningsskema 217262.

Miljøansøgningen er udarbejdet på baggrund af oplysninger og staldskitser modtaget fra Thomas H. Jacobsen som indestår for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

---

¹ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 718 af 08/07/2019

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, D3)	2
Forord / læsevejledning	3
1. Indledning	6
2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)	7
3. Husdyrbruget og det ansøgte	9
3.1 <i>Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a)</i>	9
3.1.1 <i>Produktionsarealer</i>	10
3.1.2 <i>Opbevaring og håndtering af husdyrgødning</i>	12
3.1.3 <i>Drift af anlægget</i>	12
3.2 <i>Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)</i>	13
3.3 <i>Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)</i>	13
3.4 <i>Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4)</i>	13
3.5 <i>Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)</i>	16
3.6 <i>Lugtmission (B6, B4, D1b, D1c)</i>	21
3.7 <i>Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)</i>	22
3.7.1 <i>Støj (B7, D1b)</i>	22
3.7.2 <i>Rystelser og vibrationer (B7, D1b)</i>	22
3.7.3 <i>Støv (B7, D1b)</i>	23
3.7.4 <i>Lys (B7, D1b)</i>	23
3.7.5 <i>Skadedyr (B7)</i>	23
3.7.6 <i>Transporter (B7)</i>	23
3.8 <i>Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)</i>	24
3.8.1 <i>Døde dyr (B8)</i>	24
3.8.2 <i>Affald (B8)</i>	24
3.8.3 <i>Olie- og kemikalier (B7 og B8)</i>	24
3.8.4 <i>Råvarer (B7)</i>	25
3.8.5 <i>Energiforbrug (B8)</i>	25
3.8.6 <i>Vandforbrug (B8)</i>	25
3.8.7 <i>Spildevand og restvand (B8)</i>	25
3.9 <i>Forurenings- og genebegrænsende tiltag (B7)</i>	26
3.10 <i>Forslag til egenkontrol (B7)</i>	26
3.11 <i>BAT-Ammoniakemission (B9, C2)</i>	26
3.12 <i>Grænseoverskridende virkninger (B10)</i>	27

4. Projektets indvirkninger for miljø, natur og mennesker (D) og tiltag for at mindske virkningerne (D1c).	27
4.1 <i>Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter (D1c)</i>	28
4.2 <i>Begrænsning af ammoniakemission (D1c)</i>	29
4.3 <i>Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)</i>	29
4.4 <i>Lugtgener for omboende (D1c)</i>	31
4.5 <i>Støjgener (D1c)</i>	31
4.6 <i>Gener fra rystelser og vibrationer (D1c)</i>	31
4.7 <i>Støvgener (D1c)</i>	31
4.8 <i>Lyspåvirkninger (D1c)</i>	32
4.9 <i>Skadedyr (D1c)</i>	32
4.10 <i>Transporter (D1c)</i>	32
4.11 <i>Energi (D1c)</i>	32
4.12 <i>Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)</i>	32
4.13 <i>Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)</i>	33
4.14 <i>Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)</i>	33
4.15 <i>Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (D1b)</i>	33
4.16 <i>Alternative løsninger (D1d)</i>	33
4.17 <i>Samspillet mellem faktorer jf. § 4 stk. 6 nr. 5</i>	34
4.18 <i>Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 6 nr. 6</i>	34
4.19 <i>Oplysninger om konsulenten (A4)</i>	34
5. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C) (dette afsnit tages ud, hvis det ikke er et IE-brug).	35
5.1 <i>Ophør af IE-husdyrbruget (C1)</i>	35
5.2 <i>BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)</i>	35
5.2.1 <i>BAT-Råvarer (C2)</i>	35
5.2.2 <i>BAT-Energi (C2)</i>	35
5.2.3 <i>BAT-Vand (C2)</i>	35
5.2.4 <i>Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)</i>	36
6. Konklusion	38
7. Bilag	38

1. Indledning

Denne rapport beskriver og vurderer husdyrproduktionen på Frydenlund 3, 6310 Broager som er en smågrise- og slagtesvinsproduktion.

Ansøgningen om miljøgodkendelse indsendes for at få godkendt de eksisterende produktionsarealer til fri produktion efter de nye regler. Desuden søges der om:

- En mindre udvidelse af dybstrøelsesarealet i kvægstalden.
- Opførelse en ny amerikaner silo.

I forbindelse med ansøgning ønsker ansøger, at udnytte Flex modellen således, at der i stald 2-5 søges om "slagtesvin og smågrise", mens der i stald 1 søges om "Flex – alle svin". I kvægstalden søges der om Flex, Alle kvæg, heste, får og geder.

Det ansøgte anses nødvendig for ejendommens drift, idet både staldanlægget og den nye kornsilo er nødvendigt for at optimere ejendommens indtjening samt for at kunne opbevare ejendommens høst og indkøbe korn lokalt til svineproduktionen. Ansøgningen er derfor erhvervsmæssigt nødvendig.

Beskyttelsesniveauerne for lugt til naboer og for ammoniak til nærliggende natur er overholdt. Husdyrbruget lever også op til BAT-kravet i forhold til den totale ammoniakemission. Der søges dispensation for afstandskravet til skel for den nye amerikaner silo og stald 5.

2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)

Husdyrbruget og produktionsomfang

Denne miljøkonsekvensrapport omhandler husdyrbruget på Frydenlund 3 på Broager. Husdyrbruget er et IE-husdyrbrug og er på nuværende tidspunkt godkendt til 14.500 smågrise (8-32 kg), 14.000 slagtesvin (32-108 kg) og 1 ammeko med en kalv, kvie og 1 avlstyr.

Ejer af husdyrbruget ønsker at få godkendelse til, at kunne producere efter de nye fleksible regler, hvor produktionsarealerne godkendes. Herefter kan ansøger frit producere uden begrænsninger i vægten af dyrene samt antal dyr på stald. Det forventes en lille nedgang i antallet af smågrise og slagtesvin, mens afgangsvægten vil øges. Der sker en mindre udvidelse af ammekvægsbesætningen.

Kvægstalden ønskes forlænget med ca. 10 meter, så der er plads til et lidt større ammekvæg hold. Ansøger ønsker at opføre en ny amerikansilo ved siden af den eksisterende amerikansilo. Der søges dispensation for afstandskravet til skel.

Landskabelige forhold

Ejendommen ligger på Frydenlund 3 i Sønderborg kommune. Der sker ingen ændring af de eksisterende svinestalde. Den eksisterende kvægstald udvides med 10 meter op mod det eksisterende maskinhus.

Ved siden af den eksisterende amerikansilo og gylletanken, opføres en ny amerikansilo i samme dimensioner som den eksisterende silo. Ejendommen vil fremstå som en samlet enhed og ændringen vurderes ikke at tilsidesætte de landskabelige værdier.

Potentielle gener

Beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenafstandene overholdes.

Støj og vibrationer fra husdyrbrugets faste bygninger og installationer vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer, i det de fleste støjende aktiviteter foregår indendørs. Fluer og skadedyr bekæmpes, mens døde dyr opbevares på en plads, der er afskærmet af beplantningen. Også dette vurderes ikke at medføre væsentlige gener for naboer på grund af den store afstand.

Transport til og fra ejendommen sker via indkørslen fra Frydenlund, og der er ingen naboer overfor indkørslen til ejendommen.

Samlet set vurderes dyreholdet og udvidelse af kvægstalden og amerikansiloen ikke at medføre væsentlige gener i form af lugt, støj, støv, vibrationer, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport for omboende.

Husdyrgødning

Der produceres gylle og dybstrøelse, og dette udbringes på markerne af maskinstation. På sigts forventes det, at gyllen skal laves til biogasanlæg.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak som forskellige naturtyper må belastes med.

Ammoniaknedfald kaldes deposition. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak til alle naturtyper overholdes, både totaldepositionskravene til de mest sårbare naturtyper samt merdepositionskravet til mindre sårbare naturtyper.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget har en ammoniakfordampning over 750 kg NH₃ N/år, er der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til minimering af miljøbelastninger. Der er dels faste krav til maksimal ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT.

Alternative løsninger og 0-alternativ

I forbindelse med ansøgningen er alternative løsninger blevet drøftet med ansøger. Da ændringen sker i eksisterende stalde, er der begrænset muligheder for alternative løsninger. Fx vil udskiftning til lavammoniak emissionsgulve eller anden teknologi kræve en total renovering eller ændring af staldsiderne og tagkonstruktionen. Dette er fravalgt, da staldene ikke står over for en større renovering, samt fordi omkostningerne ikke vil være proportional i forhold til gevinsten.

En anden mulighed er, at overdække gyllebeholderen, hvilket kan begrænse ammoniakfordampningen. Dette er dog fravalgt da kravet til indførsel af BAT (bedste tilgængelige teknik) er overholdt.

0-alternativet er, at ejendommen drives videre efter vilkårene fastsat i den eksisterende miljøgodkendelse, og husdyrbruget vil skulle revurderes snarest, da det er et IE-husdyrbrug.

Husdyrbrugets ophør

Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

3. Husdyrbruget og det ansøgte

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition, støj, støv, lys, skadedyr, transport, affald og forbrug af ressourcer.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a)

Placering af det eksisterende staldanlæg, opbevaringsanlæg og øvrige bygninger fremgår af oversigtskortene i Bilag 1 og 1a samt af Figur 1. Selve staldbygningerne til slagtesvin og smågrisene ligger ca. 100 meter fra de øvrige bygninger og stuehuset, mens gyllelagunen ligger 500 vest for staldene.

Driftsbygningerne ved stuehuset er fra tidsrummet 1935-1981. I 2004 blev der opført to slagtesvinsbygninger 100 meter vest for ejendommen, og siden hen i 2014 blev der opført én smågrise- og slagtesvinsstalde. I forbindelse med denne ansøgning sker der ingen bygningsmæssige ændringer af svinestaldene på ejendommen.

Kvægstalden vil blive udvidet med ca. 10 meter mod syd, og der søges om at opføre en ny amerikanersilo mellem gyllebeholderne og den eksisterende silo.

Husdyrbrugets lovlige nudrift er baseret på et tillæg til miljøgodkendelse fra 5. februar 2014. Det tilladte dyrehold på husdyrbruget er 14.500 smågrise (8-32 kg) og 14.000 slagtesvin (32-108 kg) samt én ammeko med én slagtekalv, én kvie og én alvstyr over 440 kg.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde, opbevaringsanlæg mv. Gyllelagunen fremgår ikke af kortet. Gyllelagunen ligger ca. 500 meter vest for ejendommen. Foto: husdyrgodkendelse.dk

3.1.1 Produktionsarealer

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages forskellige beregninger, i forhold til forskellen mellem før og efter situationen for husdyrbruget, og her til skal husdyrproduktionen produktion for 8 år siden medtages. Derfor skal 8 årsdriften og nudriften fastsættes.

8 årsdriften

Den gældende produktionstilladelse for 8 år siden var en § 12 miljøgodkendelse meddelt den 4.april 2011. Godkendelsen gav tilladelse til en udvidelse i to etaper. Etape 2 blev dog ændret med et tillæg i 2014. Godkendelsen fra 2011 gave tilladelse til opførelse af to slagtesvinsstalde på 61 meter, dette blev dog ændret til en længde på 67 meter og 77 meter. Disse to stalde blev opført i 2014, og fremgår ikke af 8 års driften.

Produktionsarealerne for 8 års driften fremgår af nedenstående Tabel 1.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Slagtesvinestald 1	575	Mekanisk ventilation	6 m	(#264557) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	359
Slagtesvinestald 2	779	Mekanisk ventilation	6 m	(#264558) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	529
Slagtesvinestald 3	830	Mekanisk ventilation	6 m	(#264559) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	529
Kvægstald 6	172	Naturlig ventilation	3 m	(#264562) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	20
				(#264561) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	40
				(#264560) Ammekøer, slagtekalve (over 6 mdr.). Dybstrøelse	0	20
Sum						1497

Tabel 1: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer, tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Nudriften

Den 5. februar 2014 meddelte Sønderborg Kommune et tillæg til den eksisterende § 12 godkendelsen. Med tillægget blev det godkendt, at der blev bygget en stald mindre, mens stald 5 blev en smule længere end først planlagt. Stald 5 blev godkendt til 2231 stipladser til smågrise og 385 stipladser til slagtesvin, dog blev der kun indsat smågrise i hele stalden.

Der er ikke sket ændringer i staldindretning siden opførelse af staldene, hvorfor produktionsarealet er identisk med ansøgt drift.

Produktionsarealerne for nudriften fremgår af nedenstående Tabel 2.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Slagtesvinestald 1	575	Mekanisk ventilation	6 m	(#264548) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	359
Slagtesvinestald 2	779	Mekanisk ventilation	6 m	(#264549) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	529
Slagtesvinestald 3	830	Mekanisk ventilation	6 m	(#264550) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	529
Slagtesvinestald 4	828	Mekanisk ventilation	6 m	(#264551) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	694
Svinestald 5	1116	Mekanisk ventilation	6 m	(#264553) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	1036
				(#264552) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	0
Kvægstald 6	172	Naturlig ventilation	3 m	(#264556) Ammekøer, slagtekalve (over 6 mdr.). Dybstrøelse	0	20
				(#264555) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	40
				(#264554) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	20
Sum						3227

Tabel 2: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer, tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Ansøgt drift

Produktionsarealerne er opgjort ud fra staldtegninger som fremgår af bilag 2 og 2a. Opgørelsen af produktionsarealerne i de eksisterende og tilbygningen ses af nedenstående Tabel 3. I ansøgt drift søges der om "Flex til smågrise og slagtesvin" i svinestaldene 2-5 og "Flex til alle svin" i den eksisterende stald 1. Den eksisterende dybstrøelsesstald til kreaturer ønskes udvidet med 10 meter, og der søges om "Flex, alle kvæg, Heste, får og geder".

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Slagtesvinestald 1	575	Mekanisk ventilation	6 m	(#264470) Flexgruppe: Alle svin; Fulddrænet gulv (kummer under hele arealet)	0	359
Slagtesvinestald 2	779	Mekanisk ventilation	6 m	(#264472) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	529
Slagtesvinestald 3	830	Mekanisk ventilation	6 m	(#264474) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	529
Slagtesvinestald 4	828	Mekanisk ventilation	6 m	(#264476) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	694
Svinestald 5	1116	Mekanisk ventilation	6 m	(#264486) Flexgruppe: Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv	0	1036
Kvægstald 6	172	Naturlig ventilation	3 m	(#313628) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0	56
				(#313627) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0	80
Sum						3283

Tabel 3: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer, Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg fremgår af Tabel 4, og der er en overdækket gyllelagune på 4.400 m³ og en gylletank på 1240 m³. For opbevaringsanlæg er 8 års driften, nudriften identiske.

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gyllelagune	Flydende			L= 40 m, B= 42,5 m dybde = 4 m	1674
Gyllebeholder	Flydende			højde 4 m, diameter 20 m	315
Nudrift					
Gyllelagune	Flydende			L= 40 m, B= 42,5 m dybde = 4 m	1674
Gyllebeholder	Flydende			højde 4 m, diameter 20 m	315
8 års drift					
Gyllelagune	Flydende			L= 40 m, B= 42,5 m dybde = 4 m	1674
Gyllebeholder	Flydende			højde 4 m, diameter 20 m	315
Opbevaringslagre med miljøteknologi					
Lagernavn	Beskrivelse af miljøteknologi			NH ₃ -N effekt (%)	
Ansøgt drift					
Gyllelagune	Fast overdækning			50,0	
Nudrift					
Gyllelagune	Fast overdækning			50,0	
8 års drift					
Gyllelagune	Fast overdækning			50,0	

Tabel 4: Opbevaringsanlæg på ejendommen, tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Med en forventet produktion på 12.000 smågrise (7-34 kg), 11.000 slagtesvin (34-115 kg) og 6 ammekøer med opdræt kommer der ca. 7.772 m³ gylle og 98 m³ dybstrøelse.

Regnvand fra det befæstede areal ved siloerne, vaskeplads og mellemgangene ledes ind i gyllekanalerne og derved videre til gyllebeholderne. Området er samlet opmålt til ca. 221 m², hvilket giver en årlig vandmængde på 294 m³ pr. år inkl. vaskevand.

Dybstrøelsesstalden muges ud 1 gang om året, og dybstrøelsen bringes direkte ud.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet er opfyldt.

3.1.3 Drift af anlægget

Der er 3 ansatte der varetager driften på ejendommen. Driften af anlægget er beskrevet i de følgende afsnit i denne rapport, men derudover kan der nævnes at der er følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- I løbet af dagen bliver dyr, anlæg, installationer og materiel holdt under opsyn
- Slidte dele repareres eller udskiftes løbende
- Der registreres dyr i CHR
- Gyllepumpningen overvåges og der tjekkes først om der er plads i gyllebeholderne
- Der er sundhedsrådgivning af besætningen
- Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA og antal dyr til slagting
- Der føres journal over medicinforbrug
- Indlægssedler for indkøbt foder gemmes. Der udarbejdes foderplaner, og forbruget af foder registreres.

- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) registreres årligt
- Der gennemføres 5-års kontrol af el-installationerne af autoriseret el-installatør
- Der udføres årlig kontrol af slukningsudstyr
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner for ejendommen

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)

Der søges om en forlængelse af den eksisterende dybstrøelsesstald til kreaturerne. Stalden skal forlænges med 10 meter mod syd, og bygges sammen med maskinhuset. Forlængelsen vil blive opført i samme materialevalg som den eksisterende stald og maskinhus.

Mellem den eksisterende gylletank og amerikanersilo ønsker ansøger, at opføre en ny amerikanersilo. Ansøger ønsker en ekstra amerikaner silo for, at kunne opbevare al den dyrkede korn fra ejendommen, samt at kunne købe lokalproduceret foder ved naboerne, og fodre med dette.

Den nye amerikanersilo vil have samme dimensioner og farve som den eksisterende silo.

Diverse placeringer af stalde og anlæg mv. fremgår af bilag 1, 1a og 2a.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

Ansøger har ikke andre husdyrbrug.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4)

Landskab og kulturarv

Husdyrbruget ligger på Broager op imod Kobbelskov. Området er kendetegnet ved et overvejende fladt landbrugslandskab, der mod nord adskilles af Krumbækdalen, hvorfra der er et bakkede landskabet omkring Vemmingbund. Store dele af området er præget af udsigt til Flensborg Fjord.

Ejendommen er beliggende i landzone uden for lokal- eller kommuneplanlagte områder og ejendommen ligger indenfor områder der er udpeget som kystorienteret landskab, kystnærhedszone, skovbyggelinje, bevaringsværdige landskaber, værdifulde landskaber, men udenfor kulturhistoriske bevaringsværdier, større sammenhængende landskaber, særlige værdifulde geologiske beskyttelsesområder.

Ejendommens landskabelige forhold samt vurdering heraf er beskrevet under punkt 4.1 og de nærmeste naturområder er beskrevet under punkt 3.5.

Afstandskrav

Husdyrlovens § 6 og § 8 fastsætter krav til minimumafstande fra husdyrbrugets anlæg til omgivelserne. Afstandskravene jf. Husdyrlovens § 6 overholdes idet husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- Et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- Et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- En nabobeboelse

Husdyrbrugets placering i forhold til afstandskravene i Husdyrlovens § 8 fremgår af Figur 2 og Tabel 5.

Afstandskravene til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m², offentlig vej og privat fællesvej og beboelse på samme ejendom er 15 m. Afstandskravene til ikke-alm vandforsyningsanlæg (forsyner færre end 10 husstande) og til levnedsmiddelvirksomhed er på 25 m. Afstandskrav til naboskel er på 30 m og afstandskrav til almene vandforsyningsanlæg er på 50 m.

Afstandskravet til skel fra den nye amerikanersilo og stald 5 er ikke overholdt.

Det er vurderet, at ændringen medfører forøget forurening da der er tale om en ny opførelse af silo og at der søges "Flex smågrise/slagtesvin" i stald 5, hvorfor ansøger anmoder om dispensation for afstandskravet.

Afstandskravet er 30 meter, mens den korteste afstand mellem stald til skel er 10 meter og afstanden fra siloen til skel er 5 meter.

Sø - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	257
Staldbygning	Svinestald 5	126
Gødningslager	Gyllebeholder	238

Matr. 70 Skelde, Broager - Naboskel		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	33
Staldbygning	Slagtesvinestald 1	5
Gødningslager	Gyllebeholder	54

Matr. 70 Skelde, Broager - Naboskel		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	199
Staldbygning	Svinestald 5	10
Gødningslager	Gyllebeholder	173

Frydenlund 1 - Nabobeboelse		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	523
Staldbygning	Svinestald 5	415
Gødningslager	Gyllebeholder	509

DGU 176.16 - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	907
Staldbygning	Slagtesvinestald 1	902
Gødningslager	Gyllebeholder	917

Skelde vandværk - Vandforsyningsanlæg (almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	1700
Staldbygning	Svinestald 5	1489
Gødningslager	Gyllelagune	887

Frydenlund - Offentlig vej og privat fællesvej		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	72
Staldbygning	Slagtesvinestald 1	29
Gødningslager	Gyllebeholder	88

Stuehus - Beboelse på samme ejendom		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	50
Staldbygning	Slagtesvinestald 1	3
Gødningslager	Gyllebeholder	69

Matr. 70 Skelde, Broager - Naboskel		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Ny silo	5
Staldbygning	Slagtesvinestald 1	33
Gødningslager	Gyllebeholder	18

Tabel 5, Afstandskrav. Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Figur 2, Kortudsnit fra Husdyrgodkendelse.dk over afstande, foto: husdyrgodkendelse.dk

Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagre på ejendommen fremgår af Tabel 6. Den totale ammoniakemission fra husdyrbruget er i ansøgt drift 5303,8 kg N/år, med en meremission på 920,7 kg N/år i forhold til nudrift og 2472,4 kg N/år i forhold til 8-års driften.

Drifttype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	4843,1	460,7	5303,8
Nudrift	3922,5	460,7	4383,1
8 års-drift	2370,7	460,7	2831,4

Tabel 6: Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget. Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

De nærmeste naturtyper i forhold til husdyrbruget udpeget (figur 3,4, og 5)

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter).

I Tabel 7 ses de specifikke krav for maksimal total- og merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur, samt krav der kan stilles til kategori 3 natur.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL2 (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. Totaldeposition (stald og lager) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskogsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Kan fx være enge, standenge og søer	
* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 1.000-2.500 m		

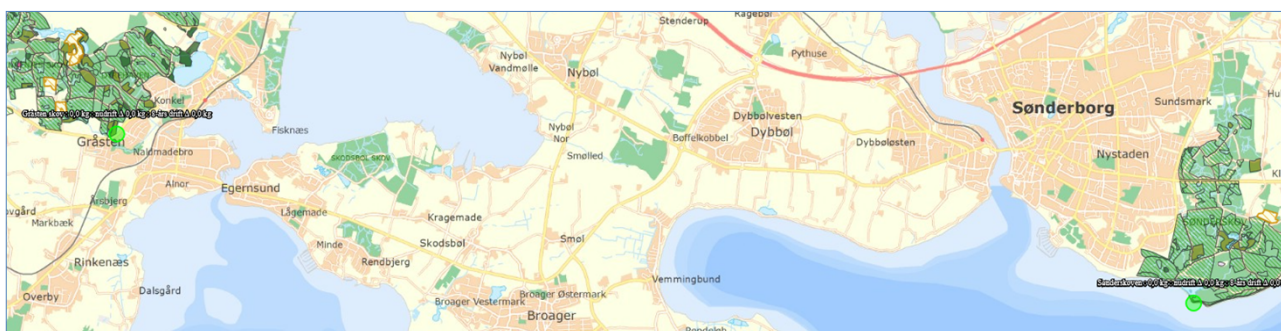
Tabel 7: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak

² Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 1122 af 03/09/2018

Kategori 1 natur

Det nærmeste kategori 1 naturområde der indgår i natura2000 område " Sønderskoven og Lambjerg Indtægt" ligger ca. 6,7 km nordøst for ejendommen. Derudover er der ca. 12 km fra ejendommen til et kategori 1 naturområde i Gråsten skov, som er en del af natura2000 området " Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov".

I ansøgningssystemet er disse 2 punkter udpeget, og beregninger viser at disse to punkter har en totaldeposition på 0,0 kg N/ha/år. Da ingen af de udpegede punkter har en totaldeposition over 0,2 kg N/ha/år, er det ikke blevet udsøgt hvorvidt der ligger andre husdyrbrug der kan give kumulation til kategori 1 områderne.

Figur 3: Kortudsnit der viser de ammoniak-beregningspunkter der er angivet i husdyrgodkendelse.dk til kategori 1-natur. Kort: husdyrgodkendelse.dk

Kategori 2 natur

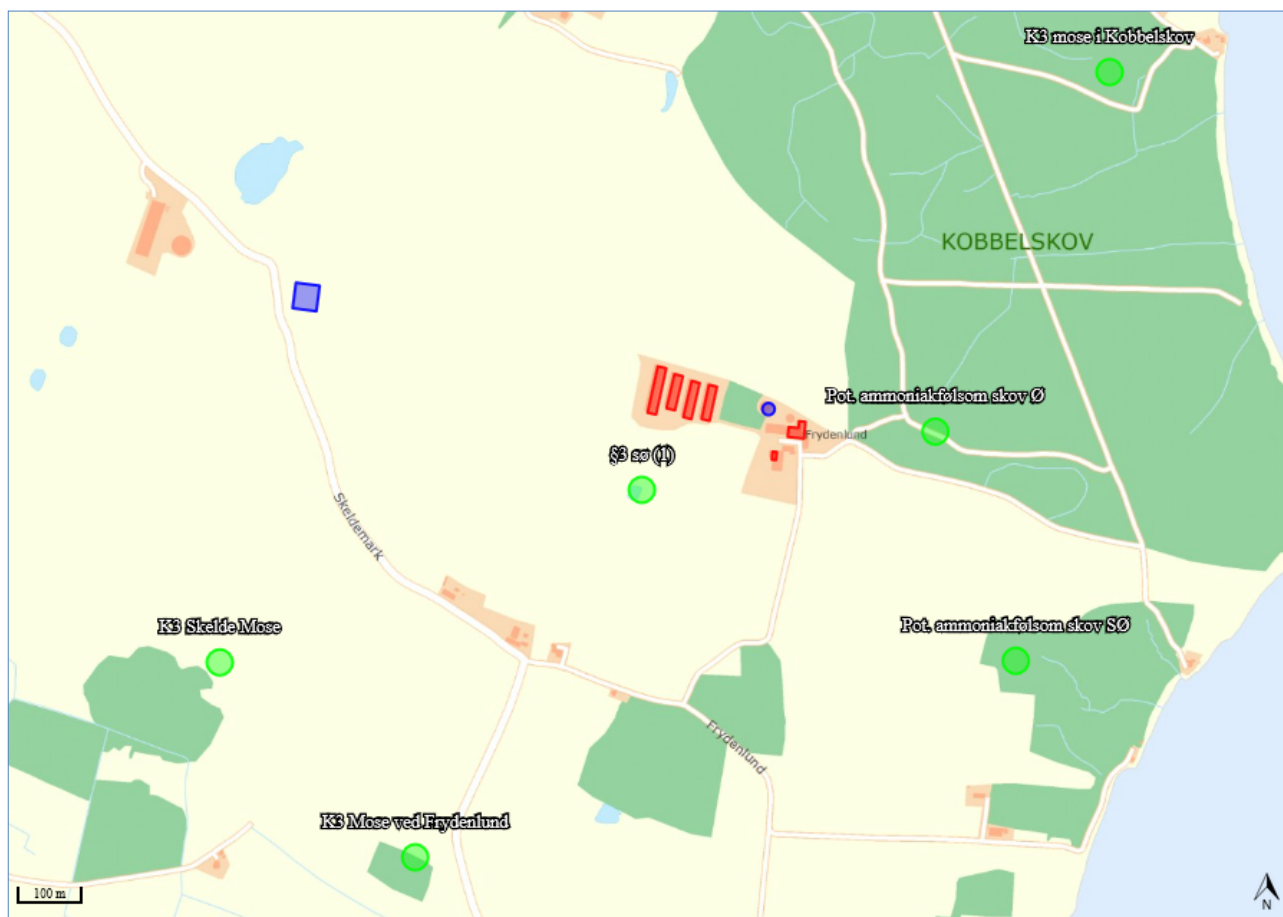
Ved Dynt Strand ud mod Vemmingsbund ligger et kategori-2 overdrev. Overdrevet ligger ca. 3700 meter fra husdyrbruget, se Figur 4. Området vil modtage 0,0 kg N/ha/år i totaldeposition. Beskyttelsesniveauerne på 1 kg N/ha pr. år er overholdt.

Figur 4: Ammoniakdepositions-beregningspunkt for kategori 2 natur. Kort: Husdyrgodkendelse.dk

Kategori 3 natur og § 3 områder

På Figur 5 nedenfor, er de nærmeste kategori-3 naturområder, de nærmeste potentielle ammoniakfølsomme skove og det nærmeste § 3 område angivet.

Figur 5: Ammoniakdepositionsberegningsskema for kategori 3 natur og § 3 natur tæt ved ejendommen, ansøgningsskema 217262. Kort: Husdyrgodkendelse.dk

I en radius på 1000 meter ligger der tre kategori 3 områder, hvilket er Skelde mose, et moseområde i Kobbelskov og en mose ved Frydenlund. Den samlede merdeposition fra husdyrbruget for 8 årsdriften og nudriften er 0,3-0,1 kg N/år til disse tre områder.

Dele af kobbelskov er udpeget som gammel skovjordbund, og afstanden fra staldanlægget til skoven er ca. 220 meter. Den beregnede merdeposition er 1,0 kg N/år. Derudover ligger der ca. 520 meter fra ejendommen en anden skov, der ligeledes er udpeget som gammel skovjordbund. Her er den beregnede merdeposition er 0,3 kg N/år.

Det nærmeste §3 beskyttede område, er en sø der ligger ca. 150 meter syd for staldanlægget. Den beregnede merdeposition er 1,3 kg N/år

Sønderborg kommune har været ude og besigtige området mellem smågrise- og slagtesvinsstaldene og stuehuset, da området var registeret som §3 beskyttet sø. Sønderborg kommune har efter denne bestigelse, vurderet at der ikke var grundlag for at bibeholde §3 beskyttelsen, og arealet er ikke længere §3 beskyttet.

Nedenfor i Tabel 8 ses de beregnede ammoniakdepositioner til de udpegede naturområder.

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
§3 sø (1)	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,3	0,5	2,6
Sydlig kobbelskov ammoniakfølsom	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,1	0,6
Kobbelskov ammoniakfølsom	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	0,4	3,1
K3 Mose ved Frydenlund	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,0	0,2
K3 mose i Kobbelskov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,1	0,6
K3 Skelde Mose	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,1	0,0	0,2
K2 overdrev	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
Sønderskoven	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0
Gråsten skov	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0

Tabel 8: Oversigt over merdeposition og total deposition kg N/ha/år. Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Bilag IV arter

Bilag IV arter er særlig beskyttede dyrearter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Indenfor 1000 meter fra husdyrbruget er der ingen bilag IV registreringer. Ifølge Sønderborg kommunes oplysninger er der registreret strandtudser og grøn frø ca. 1200 – 1800 meter fra anlægget. Ifølge naturdatabasen.dk er der ingen bilag IV registreringer i området.

I en faglig rapport fra DMU (nr. 635, 2007)³ findes en liste over bilag IV arters udbredelse i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Baseret på denne rapport er der undersøgt hvilke bilag IV-arter der kan være til stede i området omkring husdyrbruget ejendommen. I Tabel 9 fremgår de Bilag-IV arter der kan være til stede i området omkring husdyrbruget.

Tabel 9: Bilag IV arter og andre padder som kan være tilstede i nærheden af ejendommen.

Dansk navn	Videnskabeligt artsnavn	Kilde
Pattedyr		

³ Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007: Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635. 226 s. <http://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>

Brunflagermus	Nyctalus noctula	DMU
Sydflagermus	Eptesicus serotinus	DMU
Dværgflagermus	Pipistrellus pygmaeus	DMU
Pipistrellflagermus	Pipistrellus pipistrellus	DMU
Vandflagermus	Myotis daubentonii	DMU
Troldflagermus	Pipistrellus nathusii	DMU
Langøret flagermus	Plecotus auritus	DMU
Padder		
Stor vandsalamander	Triturus cristatus	DMU
Spidssnudet frø	Rana arvalis	DMU
Strandtudse	Bufo Calamita	Sønderborg kommune
Krybdyr		
Markfirben	Lacerta agilis	DMU

3.5 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c)

Nærmeste lugtberegningspunkter er udpeget i skema 217262 i Husdyrgodkendelse.dk, se Figur 6.

Nærmeste naboer uden landbrugspligt er Skeldemark 22 og 24. Mens nærmeste samlet bebyggelse er hhv. Skelde ved Nyballe 18 og Overballe 9. Den nærmeste byzone eller fremtidige byzone er i Broager.

Der er ikke kumulation i forhold til lugt fra andre husdyrbrug i forhold til lugt og nærmeste nabo og byzone, idet der ikke ligger husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for henholdsvis 100 m fra enkeltbeboelser uden landbrugspligt eller 300 m fra byzone- og sommerhusområde.

Indenfor samlet bebyggelse ved Overballe 9 er der kumulation med to andre husdyrbrug og ved samlet bebyggelse ved Nyballe 18 er der kumulation med ét husdyrbrug.

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Vægtet gennemsnits- afstand	Genekriterie overholdt
Skeldemark 22 	0	NY	346,7	277,3	490,3	Ja
Skeldemark 24 	0	NY	346,7	289,5	518,4	Ja
Nyballe 18 	1	NY	684,6	753	1459,4	Ja
Overballe 9 	2	NY	684,6	821,5	1561,2	Ja
Broager Ejerlav, Broager 	0	NY	885,3	885,3	5016,2	Ja

Tabel 10: Beregning af lugt geneafstand til Nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner. Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Figur 6: Nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner

3.6 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)

Husdyrbruget er beliggende ca. 1500 m fra nærmeste større husdyrbrug, hvorfor det vurderes, at der ikke vil kunne opstå kumulative effekter med hensyn til støj, vibration, støv- og lysgener, skadedyr og affald på grund af afstanden.

3.6.1 Støj (B7, D1b)

På ejendommen vil der forekomme støjgener i forbindelse med foderanlægget, gyllepumpning i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, ventilation, samt transport af dyr, foder og gylle mv. Bygningerne har åbne sider, hvilket betyder at grisene kan høres i forbindelse med håndtering og fodring. Afstanden til nærmeste naboer er ca. 400 meter.

3.6.2 Rystelser og vibrationer (B7, D1b)

Rystelser og vibrationer fra husdyrbruget vil evt. kunne forekomme i forbindelse med transporter til og fra husdyrbruget. Rystelser og vibrationer fra transporter vil dog være af begrænset omfang, og da der ikke ligger naboer tæt på indkørslerne til husdyrbruget vil det ikke kunne genere naboer.

3.6.3 Støv (B7, D1b)

Der kan forventes støvbidrag fra den ældre stalds ventilationsanlæg, fodringsanlæg og i forbindelse med håndtering af foder, halm, intern transport og kørsel på grusveje. Smågrisene fodres med tørfoder, som blæses ind i de udendørs siloer og snegles ind i staldafsnittene. Fodring af slagtesvinene sker som vådfoder, og fodret opbevares i indendørs siloer ved smågrisealden nr. 5. Fodret blæses ind i siloerne og snegles ind i vådfodertanken, som ligeledes er placeret ved smågrisealden. Herfra pumpes det videre rundt til 2 andre tanken og derfra ud i slagtesvinsstaldene.

For at minimere støvgenerne fortager ansøger regelmæssig afvaskning af stalde og der sker overbrusning i staldene. Vådfodringen reducerer også støvgenerne.

I den eksisterende lade bygning er der en korngrav, hvor det høstet korn tippes af og her vil der være risiko for støvgener. Der vil desuden kunne forekomme støvgener i forbindelse med driften af ejendommens arealer, f. eks i forbindelse med høst. Desuden vil der kunne opstå støvgener, hvis ansøger vælger at tørre korn i maskinladen.

3.6.4 Lys (B7, D1b)

Der er fem lamper placeret i gårdspladsen og fire lamper langs vejen til staldene. Desuden er der to lamper ved forrummet. Endelig er der en lampe som oplyser vaskepladsen og udleveringsrummet. Alle lys tændes manuelt.

3.6.5 Skadedyr (B7)

Efter hvert hold rengøres staldafsnittene grundigt. I de mekaniske ventilerede stalde indsættes der rovfuelaver ca. hver 6. uge.

Opbevaring af foder sker i fodersiloer, og der fejes op ved eventuelt spild, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter og mus m.v.). Rottebekæmpelse sker via katte og en ny lokal aktør.

3.6.6 Transporter (B7)

Al transport i forbindelse med husdyrbruget sker via indkørslen ved Frydenlund.

Tunge transporter sker typisk i tidsrummet 06.00-19.00 på hverdage. Derudover vil der være kørsel med personbiler. Antallet af personbiltransporter i forbindelse med husdyrbruget skønnes at være ca. 6 gange dagligt.

Tunge transporter	Nudrift antal/år	Ansøgt drift antal/år
Indkørsel af korn/foder	104*	104
Fyringsolie (lastbil)	5*	5
Husdyr til og fra ejendommen	26*+52*	26+52
Halm til korn og frø samt afhentning heraf	15*+7*	15+7
Udkørsel af gylle (traktor og gyllevogn, kapacitet til 25 tons ansøgt)	422*	252
Kørsel med affald (lastbil (dagrenovation)	52	52
Afhentning til biogas		52*5=260
Afhentning af døde dyr	52*	52
Maksimalt i alt	735	825

Tabel 11 Skønnede antal transporter *angivet i § 12 miljøgodkendelse fra 2011

3.7 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)

3.7.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr placeres syd for ejendommen. Pladsen er etableret med spalter i bunden og afskærmning i form af beplantning for at skærme mod solen. DAKA afhenter efter aftale. Dyr til afhentning tilmeldes via app på mobiltelefonen. Daka genanvender de døde dyr som råvarer i biodiesel- og kødbenmelsproduktion.

3.7.2 Affald (B8)

I ejendommens værksted opbevares der spildolie, oliefiltre m.m fra maskiner og kemi. Al brændbart herunder tom emballage opbevares i en ca. 1,5 m³ container, som afhentes af Knud Erik Heissel hver uge.

Der benyttes ikke mere foder end der er behov for og husdyrgødning anvendes til gødskning af marker, andet uundgåeligt affald sorteres med henblik på genanvendelse og kun restfraktioner ender i container med brændbart affald.

Herunder er oplistet husdyrbrugets affaldstyper, opbevaringssteder, transportører, modtageanlæg samt skønnede årlige affaldsmængder.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olie- og kemikalieaffald:				
Spildolie	Værksted	Ansøger	SONFOR	200 L
Olie- og brændstoffiltre	Værksted	Ansøger	SONFOR	10 stk.
Rester af bekæmpelsesmidler	Garage/maskinlade	Ansøger	SONFOR	Ingen betydelige mængder
Spraydåser	Garage og i forrummet til slagtesvinsstalden 2	Ansøger	SONFOR	100 stk.
Batterier – alle typer	Værksted	Ansøger	SONFOR	80 stk.
Fast affald:				
Kanyler/medicinrester/emballage	Forrum	Dyrlæge	Dyrlæge	½ kg
Tom emballage (papir/pap)	Garage	Knud Erik Heissel	Ukendt	Container tømmes hvert hver uge
Tom emballage (plast)	Garage	Knud Erik Heissel	Ukendt	Container tømmes hvert hver uge.
Lysstofrør og elsparepærer		Ansøger	SONFOR	
Jern og metal	Befæstet plads ved amerikaner silo	Lokal produkthandler	Ukendt	0-1 tons

Tabel 12, Affaldshåndtering og mængder

3.7.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Der er opstillet én dieselolietank på 2200 L i maskinhus og en 1000 L dieseltank i garagen. Opvarmning af smågrisestalden og stuehuset sker med træpiller.

I garagen er der et afslå kemirum og mellem stuehuset og slagtesvinsstalden er der et frostfrit aflås rum til kemi.

Hvis der skulle opstå uheld på husdyrbruget, har husdyrbruget udarbejdet en beredskabsplan, hvori det er en instruks ved uheld.

3.7.4 Råvarer (B7)

De væsentlige råvarer i forbindelse med svinebesætningen er foder og vand. Der fodres primært med eget produceret korn samt indkøbt tilskudsfoder. Ansøger bestræber sig på, at benytte så få foderenheder som muligt.

3.7.5 Energiforbrug (B8)

Der anvendes primært el til ventilation, belysning, varmelamper, gyllepumper, drift af foderanlæg, korntørring og øvrige elektriske maskiner samt forbrug i stuehuset. Ventilationsbehovet i de naturlig ventilerede stalde er minimalt.

Ansøger skifter løbende den eksisterende belysning ud med LED belysning. Opvarmning af stuehuset og smågrisestalden sker med et træpillefyr. Ansøger har desuden en vindmølle der årlig producerer 2.000.000 kWh. Denne energi sælges til elnettet. Nuværende forbrug er skønnet ud fra aktuelle forbrugstal.

Type	Forbrug godkendt drift	2019 forbrug	Forbrug efter (normtal)
El	ca. 152.000 kWh	116.310 kWh	ca. 138.174 kWh

Tabel 13: Energiforbrug før og efter.

3.7.6 Vandforbrug (B8)

Vand benyttes primært til drikkevand til dyr, vask af stalde, overbrusning af dyr, sanitære forhold, forbrug i boligen og vand til marksprøjtning.

I alle stalde er drikkeniplerne placeret over krybberne / foderautomaterne, så eventuelt drikkevandsspild opsamles. Overbrusningsanlægget anvendes til køling samt i iblødsætning før vask af staldene. Der vaskes med robot og evt. anvendes der efterfølgende vaskes med højtryksrensere.

Vandforbruget registreres ikke løbene, men opgøres årligt i husdyrbrugets regnskab. Staldene kontrolleres dagligt, og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

I følge normtal fra Seges er drikkevandsbehovet for smågris mellem 4-8 liter pr. dag og drikkevandsbehovet for slagtesvin ligger mellem 6-10 liter pr. dag, hvilket giver et spænd i normforbruget på vand fra 7911 m³ – 14.751 m³.

Type	Forbrug godkendt drift	2019 Forbrug	Forbrug efter (normtal)
Drikkevand, vaskevand, vand til overbrusning mv.	10.030 m ³	8.523 m ³	ca. 7.911 – 14.751 m ³
Vaskevand og vand til sprøjte	122 m ³	-	ca. 122 m ³
I alt	10.152	8.523 m ³	ca. 8033 - 14873 m ³

Tabel 14: Vandforbrug før og efter.

3.7.7 Spildevand og restvand (B8)

Den 4. april 2011 meddelte Sønderborg kommune tilladelse til nedsivning af overfladevandet fra slagtesvins- og smågrisestalden. På smågrise- og slagtesvinsstalden er der ingen tagrender og tagvandet fra disse to bygninger nedsives langs bygningerne. Der er hellere ingen tagrender på den eksisterende dybstrøelsesstald til kvæg. Den nye udvidelse af kvægstalden vil hellere ikke få tagrender på, og overfladevandet vil blive nedsivet ved bygningen.

Overfladevandet fra slagtesvinsstald 2 og 3 ledes til en sø, hvorfra det ledes videre ud i dræn. Overfladevandet fra de øvrige staldbygninger ledes via af dræn til vandløb og videre til Skelde mose.

Overfladevandet fra vaskevandpladsen, udlevering og mellemgangene ledes til gyllekanaler og videre i gyllebeholderne/lagune. Overfladevandet fra betonpladsen foran maskinhuset og ved amerikanersiloen løber ud til siden og nedsives.

Det sanitære spildevand ledes til septiktank.

3.8 Forurenings- og genebegrænsende tiltag (B7)

Husdyrbrugets daglige tiltag for at begrænse forurening og gener er beskrevet i afsnittene 3.7 -3.8. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, gylle og brand er beskrevet i husdyrbrugets beredskabsplan. Beredskabsplanen opbevares på ejendommen og opdateres løbende, når der er behov.

De største ulykker der kan forekomme på ejendommen, der kan give anledning til en akut forurening, er udslip af gylle eller olie. Ved at evt. udslip fra en af olietankene vil ansøger hurtigst muligt kontakte miljømyndighederne (ved større udslip ringes 1-1-2) og forsøge at opsuge olien med savsmuld eller kattegrus.

Stalde, gyllekanaler og gyllebeholder er etableret med tætte og stabile bunde og sider og der er sørget for tilstrækkelig opbevaringskapacitet af ejendommens gylle. Gyllebeholderen og gyllelagunen er desuden omfattet af 10 års beholderkontrollen og bliver kontrolleret løbende.

Ud fra et højdekort ses det, at hvis der alligevel skulle ske et brud på gyllebeholderen ved ejendommen, vil gyllen løbe mod syd, forbi gårdspladsen og langs maskinhuset og ud på marken syd for ejendommen.

Gyllelagunen er etableret med et kontroldræn til at sikre mod udsivning. Rundt om lagunen er der 2-3 meter høj vold rundt om anlægget, der sikre at der ikke kan ske udslip. Ved et evt. udslip af gylle vil ansøger hurtigst muligt kontakte miljømyndighederne (ved større udslip ringes 1-1-2), og dernæst kontakte maskinstationen for hjælp til at fjerne gyllen.

3.9 Forslag til egenkontrol (B7)

Der er ikke indført teknologier der kræver egenkontrol.

3.10 BAT-Ammoniakemission (B955, C2)

BAT-niveauet beregnes i Husdyrgodkendelse.dk, og forudsætningen for BAT-beregning i denne godkendelse, tager afsæt i, at der allerede forlægger en miljøgodkendelse på de eksisterende staldafsnit.

I den eksisterende godkendelse, er der fastsat krav om, reduceret råprotein pr. FE pr. år. Som følge af den nye regulering, der blev indført den 1. august 2017, er eksisterende vilkår om fodereffektivitet indarbejdet i stipladsmodellen. Virkemidlet som fx nedsat råprotein pr. FE er indbygget i den nye regulering, idet bedre fodereffektivitet vil medføre flere producerede dyr per areal. Pt. er nedsat råproteinprocent ikke optaget på Miljøstyrelsens teknologi-liste, og derfor kan foder ikke indgå som BAT.

I den nye forlængelse af dybstrøelsesstald til kreaturerne tages der afsæt i en "ny stald" i forhold til BAT beregning.

Det samlede BAT-krav for stalde og lagre er i Husdyrgodkendelse.dk beregnet til 5304 kg NH₃-N/år og ammoniakemissionen er på 5304 kg NH₃-N/år. Dermed er det vejledende emissionsniveau overholdt.

Samlet BAT beregning			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	4843	461	5304
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	4843	461	5304
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	0
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 15: Samlet BAT beregning. Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

BAT krav opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde						
Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c		
Slagtesvinestald 1	Alle svin; Fulldrænet gulv (kummer under hele arealet) ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,80 - 1,00 ^b	2,30		
Slagtesvinestald 2	Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1,06 - 1,45 ^b	1,40		
Slagtesvinestald 3	Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1,06 - 1,45 ^b	1,40		
Slagtesvinestald 4	Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1,06 - 1,45 ^b	1,40		
Svinestald 5	Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1,06 - 1,45 ^b	1,40		
Kvægstald 6	Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84		
Kvægstald 6	Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84		

^a BAT-kravet for flexgruppen fastsættes ud fra det dyretype og staldsystem med det højeste relative reduktionskrav og det dyretype og staldsystem med den højeste ammoniakemissionsfaktor.

^b BAT-kravet ved ny stald er progressivt og afhænger af det samlede areal for husdyrtypen i nye staldafsnit

^c BAT krav ved eksisterende stald er tabelværdien for staldtypen. BAT kravet kan være lavere i den aktuelle situation, hvis der fastsættes vilkår til eksisterende stald i en tidligere godkendelse.

Tabel 16: Tabel med oplysninger om forudsætning for BAT-beregning (ny eller eksisterende stald) Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

3.11 Grænseoverskridende virkninger (B10)

Husdyrbruget på Frydenlund 3 ligger ca. 3 km fra den dansk-tyske grænse og ca. 13 km fra kommunegrænsen til Aabenraa.

4. Projektets indvirkninger for miljø, natur og mennesker (D) og tiltag for at mindske virkningerne (D1c).

Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 6 skal ansøgningen på passende måde påvise, beskrive og vurdere det ansøgte væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

4.1 Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter (D1c)

(Bilag IV arter, kulturarv og landskabet)

Afstandskrav

Alle afstandskrav vurderes at være overholdt, på nær afstandskravet til skel. Hele staldanlægget ligger mellem 5-10 meter fra matrikelskel Matr. 70 Skelde, Broager - hvor afstandskravet er 30 meter. Desuden ligger stuehuset 3 meter fra de eksisterende stalde, hvor afstandskravet er 15 meter.

I de eksisterende slagtesvin- og smågrisestalde sker der ingen bygningsmæssige ændringer. Det vurderes dog, at den ønskede overgang fra antal dyr til produktionsareal med "Flex smågrise og slagtesvin" i stald 5, vil kunne medføre en forøget forurening, i det der i dag er tilladelse til smågrise og flexgruppen også give mulighed for slagtesvin. Da der er tale om ændret anvendelse af eksisterende lovlige anlæg der ikke udvides, søges der om dispensation for afstandskravet for stald 5.

Amerikanersiloen ønskes placeret 5 meter fra skel. Ansøger ønsker at placerer den nye silo i umiddelbar nærhed af den eksisterende silo, og samtlige have mulighed for at tilgå den eksisterende silo. Med denne placering vil den nye silo komme til at fremstå som en del af ejendommens som helhed.

Det vurderes ikke at ske en forøget forurening i den eksisterende slagtesvinsstald ved stuehuset og den eksisterende gyllebeholder, hvorfor afstandskravet til skel og stuehuset vurderes som overholdt for stald 1.

Landskab og Kulturarv

Staldanlægget og gyllebeholderen ligger i Sønderborg Kommune på Broager. Området er som tidligere nævnt udpeget som kystorienteret landskab, kystnærhedszone, skovbyggelinje, bevaringsværdige landskaber, værdifulde landskaber. Ejendommen ligger uden for områder der er udpeget som kulturhistoriske bevaringsværdier, større sammenhængende landskaber, særlige værdifulde geologiske beskyttelsesområder.

I landskabskarakteranalysen for området defineres området som Broager Landbrugslandskab, og det fremgår, at landskabet vurderes som stærkt kystprægede landskabsværdier der knytter sig op på kulturhistoriske strukturer fra udskiftningstiden, som fx ses i form af de større fritliggende gårde. Hertil kommer en rig og mangeartet natur, som er tilgængelig fra det gamle snoede vejnet og Gendarmstien, fx Skeldekobbøl, Kragesand og Skelde Vigsmose.

I store dele af området er der smukke udsigter over det kystorienterede landskab til fjorden og modstående kyster, og midt i området er der langstrakte transparente udsigter på tværs af landskabet til Dynt Bjerge.

Området rundt om ejendommen er domineret af fladt landbrugslandskab med små bevoksninger der inddeler det dyrkede landskab i enheder af varierende størrelse. Husdyrbruget vurderes at være visuelt indpasset i landskabet. Fra Skeldemark kan ejendommen ses i mindre grad igennem den eksisterende beplantning.

I den tidligere godkendelse fra 2011 blev der stillet vilkår om, at der skulle udarbejdes en plan for afskærmende beplantning for det nye anlæg, og at beplantningen skulle være plante seneste ét år efter at anlægget var opført. Desuden blev der stillet vilkår om, at det eksisterende hegn mod matr.nr. 70 Skelde, Broager skal vedligeholdelse og bevares samt at de levende hegn rundt om ejendommen skal tinglyses for at ejendommen fortsat kan ligge skjult.

Efter meddelelsen af godkendelsen i 2011 besøgtede kommunen ejendommen, med henblik på vurdering af den kommende beplantning. Som ansøger husker udfaldet, skulle de eksisterende hegn ved matr.nr. 127

og 4, Skelde, Broager styrkes. Ansøger har derfor plante et afskærmende læhegn på ca. 250 meter syd for ejendommen. Denne afskærmende beplantning gør, at staldanlægget afskærmes set fra Skeldemark.

Samlet set vurderes det, at ændringen af dyreholdet i de eksisterende svinestalde ikke vil kunne påvirke oplevelsen af landskabet, kulturarv eller landskab negativt.

Placeringsmæssigt vil den ny amerikanersilo blive en del af ejendommens samlet udtryk, og siloen vil blive indpasset i landskabet, og den eksisterende bebyggelse og den eksisterende beplantning vil sløre for indblikket.

Udvidelsen af kvægstalden vil ske i sammenhæng med den eksisterende kvægstald og maskinlade, og derved indgår i sammenhæng med de øvrige driftsbygninger. Det vurderes at denne forlængelse vil indgå i ejendommen som helhed og indpasses i landskabet.

Samlet set vurderes det, at ændringen af dyreholdet ikke vil kunne påvirke kulturarv eller landskab negativt, da der ikke sker ændringer i bygningsmassen.

4.2 Begrænsning af ammoniakemission (D1c)

(Menneskers sundhed, luft)

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser af BAT-niveauet for ammoniak overholdes. BAT-niveauet er lovbestemt og sikrer at ammoniakemissionen fra husdyrbruget er på et niveau, der svarer til at der er valgt staldsystemer og/eller teknologi er blandt de bedste tilgængelige til at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrug, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i Danmark nås, og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

Da BAT-niveauet overholdes, vurderes det at der sker tilstrækkelig begrænsning af ammoniakemissionen.

4.3 Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)

(Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter)

Naturområder

De nærmeste naturområder omkring husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.5.

Kategori 1 natur

Som beskrevet tidligere er det nærmeste habitatområdet ”Sønderskoven og Lambjerg Indtægt” ca. 6,7 km fra ejendommen, og området er også udpeget som kategori 1 natur. Området har habitattypen ”Bøg på muld” og er beliggende i Sønderskoven. Desuden ligger der et kategori 1 naturområde i Gråsten Skove med habitattypen ”Ege-blandet skov”.

Totaldepositionen til disse to naturområde er 0,0 kg N/ha/år. Da totaldepositionen ligger under mindstekravet på 0,2 kg N/ha/år, er det ikke blevet udsøgt, hvorvidt der ligger andre husdyrbrug, der kan give kumulation til kategori 1 naturområdet. Beskyttelsesniveauet på 0,2-0,7 kg N/ha/år for kategori 1 naturområderne vurderes dermed overholdt.

Kategori 2 natur

Som beskrevet tidligere er det nærmeste kategori 2 naturområder ved Dynt Strand. Totaldepositionen af ammoniak til naturområdet er 0,0 kg N/ha/år, og beskyttelsesniveauet på 1,0 kg N/ha/år til kategori 2 natur er dermed overholdt.

Kategori 3 natur

Indenfor en radius på ca. 1000 meter ligger følgende kategori 3 naturområder:

- K3 Skelde mose
- K3 mose i Kobbelskov
- K3 Mose ved Frydenlund
- Kobbelskov registeret som gammel skovjordbund
- Sydlige Kobbelskov registeret som gammel skovjordbund

Fælles for disse fem kategori 3 områder er, at de alle får en merdeposition på mellem 0,0 - 1 kg N/ha/år i forhold til nudriften og 8-års driften. I forbindelse med en miljøgodkendelse, kan der stilles krav til en maksimal merdeposition af ammoniak til kategori 3 natur på 1,0 kg N/ha/år. Da der ingen merdeposition sker vurderes dette krav at være overholdt. Det vurderes, at merdepositionen er så begrænset, at der ikke er baggrund for at stille krav om nedbringelse.

§3 beskyttet natur

Indenfor ca. 500 meter fra husdyrbruget ligger der én § 3 beskyttede sø. Søen får en merdeposition på 1,3 kg N/ha/år i forhold til nudriften og 8-års driften, og søen modtager en totalbelastning på 2,6 kg N/ha/år. National - kvælstof totalafsætning for området viser en baggrundsbelastning på 10,2 kg N/ha/år, hvilket giver en total afsætning på 12,8 kg N/ha/år.

Søen vurderes som skygget med en blanding af store og små træer/buske og en minimal undervandsvegetation, og sammen med en total afsætning på 12,8 kg N/ha/år, vurderes det ikke at ske en tilstandsændring som følge af denne ansøgning.

Bilag IV arter

Der er ikke registeret bilag IV-arter på selve ejendommen. Som vurderet ovenfor, sker der ingen tilstandsændring i det nærmeste § 3 beskyttede naturområde, søen beskrevet ovenfor, som følge af ændringen på husdyrbruget. Hvorfor det vurderes at ændringen ikke vil give anledning til en negativ påvirkning af evt. bilag IV-arter i søen.

Der fjernes ingen træer, stenbunker eller gamle bygninger, som kan være mulige opholdssteder for flagermus, hvorfor det vurderes, at der ikke er risiko for at forstyrre evt. flagermus på ejendommen.

Baseret på ovenstående, vurderes det derfor, at denne ansøgning ikke vil have en negativ påvirkning af Bilag IV-arter og deres potentielle levesteder.

4.4 Lugtgener for omboende (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Lugtregningerne er beskrevet under punkt 3.6. Lugtregningerne sker i overensstemmelse med Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁴. Der gøres opmærksom på, at gyllebeholdere pr. definition ikke medfører lugtemission.

---

⁴ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 1467 af 06/12/2018

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene.

Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at husdyrbruget ikke udgør en sundhedsrisiko, samt at husdyrbruget kan udvides/ændres som ansøgt uden at være til gene for naboerne.

4.5 Støjgener (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Støj fra husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.1.

Støj, vibrationer og lavfrekvent støj vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer, idet de fleste støjende aktiviteter foregår indendørs og at naboerne ligger langt fra ejendommen.

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at støjen fra anlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for de omkringliggende nabobeboelser

4.6 Gener fra rystelser og vibrationer (D1c)

Rystelser og vibrationer fra husdyrbruget vurderes at være af meget begrænset omfang og at det derfor ikke vil være til gene for naboer. Der kan evt. forekomme rystelser fra transporter til og fra husdyrbruget, men det vurderes at være af meget begrænset omfang og at det ikke vil kunne genere naboer.

4.7 Støvgener (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Støv fra husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.2.

Generelt vurderes støv ikke at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer, da afstanden til naboer er stor. Der kan forekomme støv fra kørsel på vejene, men som nævnt fejles veje, hvis der i forbindelse med markbruget sker tilsvining af vejarealer.

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at støv fra anlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for de omkringliggende nabobeboelser

4.8 Lyspåvirkninger (D1c)

(Landskabet og gener for mennesker)

Som det fremgår punkt 3.7.3 er der mindre udvendig belysning på husdyrbruget. Og som det fremgår af beskrivelsen vurderes det, at belysning ikke kan påvirke nærmeste naboer væsentligt, idet afstanden til naboerne er stor og at den udvendig belysning er mindre lamper.

Lyspåvirkning fra lastbiler er kortvarig og vurderes derfor ikke at kunne genere de nærmeste naboer.

4.9 Skadedyr (D1c)

(Gener og menneskers sundhed)

Bekæmpelse af skadedyr (fluer, rotter og mus) er beskrevet under punkt 3.7.4.

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes, at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr eller menneskers sundhed.

4.10 Transporter (D1c)

(Befolkningen og menneskers sundhed/klima i forhold til energiforbruget)

Transporter i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.5. Af tabel 11 ses en mindre stigning i transport. Årsagen er at ansøger er begyndt at levere gylle til biogasanlæg. Mens årsagen til at der er et fald i antal gyllekørsler i forhold til den tidligere miljøgodkendelse fra 2011 er, at gyllevognene er blevet større siden 2011. Store dele af gylletransporten sker fra gyllelagunen 500 meter vest for ejendommen, hvorfor der generelt er mindre gyllekørsel på den sidste del af Skeldemark.

Som nævnt sker transport ad Skeldemark og Frydenlund, og der er ingen naboer ligger umiddelbart overfor ejendommens indkørsel.

Transporter vurderes ikke at være væsentligt til gene for naboerne, da der ikke ligger nabobeboelse i umiddelbar nærhed til ejendommen indkørsel. Transporterne vil ikke adskille sig fra øvrige tunge transport på landevejen.

4.11 Energi (D1c)

(Klima)

Energiforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.4. Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi.

Ejendommen har generelt et lavere energiforbrug end en traditionel smågrise- og slagtesvinstald, hvilket skyldes at store dele af produktionen har naturlig ventilation.

4.12 Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)

(Vand)

Vandforbrug

Vandforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.6, og som det fremgår af tabel 13 ligger vandforbruget indenfor normen. Det vurderes, at ansøger foretager de nødvendige tiltag for at spare på vandet.

Grundvand og overfladevand

Ejendommen ligger inden for områder med drikkevandsinteresser (almindelige – ikke særlige). Da de eksisterende stalde er etableret med tætte bunde og kanaler, er der ingen risiko for udsivning til det omgivende miljø. Gyllebeholdere, fortank og gyllerør er ligeledes etableret tætte, hvorfor der heller ikke her er risiko for udsivning til det omgivende miljø. Den nye kvægstald med dybstrøelse etableres på samme vis.

Der sker udelukkende ændringer af tagfladen ved den nye kvægstald. Overfladevandet herfra nedsives ved siden af bygningen. Da der ikke ændres på udledningen til overfladevand til vandløb vurderes det ikke har en negativ påvirkning.

4.13 Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)

(Jordarealer og jordbund)

Da stalde, gyllerør, forbeholder og gyllebeholdere er udført i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer, jordbund eller vandforekomster.

4.14 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)

(Befolkningen og menneskers sundhed)

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smidtsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i fødevarerstyrelsens regi. Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

4.15 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (D1b)

Det vurderes, at der ingen grænseoverskridende virkninger er, idet anlægget ligger ca. 3 km fra den dansk tyske grænse og ca. 13 km fra kommunegrænsen til Aabenraa.

Kumulation i forhold til ammoniak og lugt er beskrevet under punkt 2.6 og 2.7.

4.16 Alternative løsninger (D1d)

Ansøgningen indsendes for at få mulighed for fri produktion på de eksisterende produktionsarealer samt udvide den eksisterende kvægstald og opførsel af en amerikaner silo. I forbindelse med ansøgningen er det blevet drøftet med ansøger, om der er alternative løsninger. Ansøger er ikke interesseret i at investere i nye bygninger til en evt. udvidelse af svineproduktionen. Ansøgers fokus er på de eksisterende driftsbygninger, hvor ændringen sker. De nuværende driftsbygninger er endnu ikke udtjente, hvorfor der ikke er økonomi i, at udskifte fx gulvene til mere ammoniakreducerende gulve.

Da der er tale om eksisterende stalde, er mulighederne for indførsel af teknologi begrænset i forhold til de økonomiske omkostninger, der er forbundet dermed. Installering af forsuring af gyllen, luftrensning eller overdækning af den eksisterende gyllebeholder er dyre foranstaltninger, og vurderes ikke at være proportionalt i forhold til at BAT kravet er overholdt.

Såfremt ansøgningen ikke godkendes, er 0-alternativet at husdyrbruget fortsætter med samme tilladte produktion, som fastsat i den nuværende miljøgodkendelse. Hvis denne ansøgning ikke godkendes, vil den nuværende miljøgodkendelse skulle revurderes i 2020.

4.17 Samspillet mellem faktorer jf. § 4 stk. 6 nr. 5

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der oplyses om væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af et samspil mellem to, flere eller alle faktorerne:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet

De enkelte faktorer er beskrevet under punkterne 4.4, 4.5, 4.6, 4.7, 4.8, 4.9 og 4.13 (befolkningen og menneskers sundhed), 4.1, 4.2 og 4.3 (biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter), 4.10, 4.11, 4.12 (jordarealer, jordbund, vand, luft og klima) samt 4.1 (materielle goder, kulturarv og landskabet).

Det vurderes, at der ved samspil mellem de oplistede faktorer ikke kan opstå væsentlige direkte eller indirekte virkninger som er større end de virkninger, som er beskrevet under de enkelte punkter 1-4.

4.18 Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 6 nr. 6

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der oplyses om væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4

Det vurderes at risici for større ulykker eller katastrofer på et husdyrbrug med den nuværende og ansøgte placering vil være udslip af gylle fra gyllebeholdere, fx i forbindelse med overpumpning, brud på gyllebeholder eller lignende. I husdyrbrugets beredskabsplan er der en instruks for, hvordan en sådan situation skal håndteres.

I beredskabsplanen er også instrukser i forbindelse med brand samt udslip af olie og lignende.

4.19 Oplysninger om konsulenten (A4)

Ansøgningen er udarbejdet af Pba.i jordbrug, Henriette Fries, LandboSyd, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold i 15 år. Dels som rådgiver, kommunal miljømedarbejder, AC-tekniker i Miljøstyrelsen og nu miljørådgiver i landboforeningen LandboSyd.

5. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C)

Husdyrbruget er et IE-brug med mere end 2000 stipladser slagtesvin.

5.1 Ophør af IE-husdyrbruget (C1)

Hvis ansøger ophører med husdyrproduktion på ejendommen, er det enten fordi staldanlægget sælges, udlejes til anden side, eller at husdyrproduktionen nedlægges helt. Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin og kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

5.2 BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)

5.2.1 BAT-Råvarer (C2)

Med hensyn til råvarer (foder, vand, hjælpemidler mv.) benyttes der ikke mere, end der er behov for. Som tidligere beskrevet vil ansøger bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. Der fasefodres på ejendommen.

Hjemmeblander,

De væsentligste råvarer i forbindelse med svineproduktion er eget produceret korn, tilskudsfoder og vand. Ud fra normtal fodres i gennemsnit med ca. 1,91 foderenheder pr. kg tilvækst for smågrise og 2,82 foderenheder pr. kg tilvækst for slagtesvin og en foderenhed svarer ca. til 1 kg. Med den umiddelbart forventede produktion af ca. 12.000 smågrise og ca. 11.000 slagtesvin vil det årlige foderforbrug ligge på ca. 3131 tons, som primært vil beså af egenproduceret foder

Husdyrbrugets foderforbrug skønnes at svare til det beregnede forbrug efter udvidelsen/ændringen.

5.2.2 BAT-Energi (C2)

Energiforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.5 og punkt 4.11.

Det beregnede fremtidige energiforbrug ud fra normtal er 138.174 kWh. Det aktuelle forbrug for 2019 var 116.310 kWh, og dermed lidt over normen.

Den ældre stald 1 er med undertryksventilation, hvilket er energibesparende i forhold til ligetryksventilation. I de resterende stalde er der naturlig ventilation.

På nuværende tidspunkt er ca. 10 % af produktionsapparatets belysning udskiftet med LED-belysning. Når de resterende lystofrør står over for at skulle udskiftes, bliver de erstattet med LED-belysning.

Der bliver foretaget jævnlige inspektioner, og ventilationskanalerne bliver rengjort efter hvert hold, hvilket reducerer modstanden. Der er temperaturstyring og alarmer mv. på ventilationsanlæggene. Anvendelse og håndteringen af ventilationen på Frydenlund 3 anses jf. EU BAT-konklusion, at kunne opnå en effektiv energiodnyttelse og derved BAT, jf. punkt 1.6 i BAT konklusionen.

Der modtages månedsvise forbrugsoplysninger fra elselskabet og forbruget opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Det vurderes samlet set, at der anvendes BAT i forhold til energi.

5.2.3 BAT-Vand (C2)

Vandforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.6 og vandforbrugets påvirkning af vandressourcen er beskrevet under punkt 4.12.

Det vurderes, at der anvendes BAT med hensyn til vandforbrug, når der er installeret vandbesparende drikkevandssystemer, stalde sættes i blød forud for vask og der sker daglig inspektion af drikkevandssystemet for lækager med efterfølgende igangsætning af reparation.

5.2.4 Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)

Da husdyrbruget har mere end 2000 stipladser slagtesvin, er det omfattet af BAT-konklusionen for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin.

Herunder er en kort redegørelse for husdyrbrugets anvendelse af BAT i forhold til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin. Tallene i parenteserne herefter henviser til BAT-konklusionerne.

Den generelle danske miljølovgivning, som gælder for alle husdyrbrug, og beskyttelsesniveauerne som skal overholdes i forbindelse med en godkendelse efter Husdyrloven, sikrer at der leves op til BAT, når overholdelse af lovgivningen suppleres med et miljøledelsessystem (1.1) og en beredskabsplan samt almindelig sund fornuft. Ansøger sætter årlige mål i miljøledelsessystemet.

Godt landmandskab (1.2) sikres bl.a. gennem ajourført beredskabsplan og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg. Der er udarbejdet en beredskabsplan for husdyrbruget, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Denne opdateres løbende, når der er behov.

Ernæringsmæssig styring (1.3) sker gennem fasefodring med foderblandinger, der er tilpasset dyrenes behov i produktionsperioderne.

Det antages, at Miljøstyrelsen gennem fastsættelsen af BAT for ammoniakemission og udbringningsreglerne om N- og P-lofter har forholdt sig til de angivne kvælstof- og fosforudskillelser, der fremgår af BAT-konklusionen.

Minimering af emissioner fra spildevand (1.5) sikres bl.a. ved at gylle håndteres i et lukket system med tætte kanaler, rør, fortanke og gyllebeholdere. Endvidere benyttes højtryksrensere ved rengøring og der er vandbesparende drikkevandssystemer i staldene.

Af de oplyste teknikker til reduktion af lugtemission benytter husdyrbruget at gylle i gyllebeholdere kun omrøres forud for udbringning. Herudover er der fast overdækning på gyllelagunen og gylle udbringes med slæbeslanger. Overdækningen og minimering af omrøring reducerer samtidigt ammoniakemissionen fra opbevaring af gylle.

Med husdyrbrugets indretning er der ikke markante støjkilder, som kan genere naboerne. De primære støjkilder er transport, ventilation og aftipning af korn i korngrav og påslag.

Da der ikke har været problemer med støj til omgivelserne, er der ikke udarbejdet en støjhandlingsplan (1.7).

Forebyggelse af emission til jord og vand sker gennem opbevaring i stabile, tætte kanaler, rørsystemer, forbeholdere og gyllebeholdere. Gyllebeholderne er omfattet af den 10 årig gyllebeholderkontrol. Gyllebeholderne inspiceres årligt i forbindelse med bundtømning. Gyllelagunen har lukkede omfangsdræn, og brønden hertil, vil blive inspiceres forud for bundtømning af gyllebeholderne. (1.11).

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Udbringning af gylle sker i overensstemmelse med den generelle lovgivning, hvilket stort set også sikrer, at husdyrgødning udbringes i overensstemmelse med BAT. I lovgivningen er der bl.a. fastsat regler om afstande i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på skrånende arealer op til vandløb og søer, afstande til drikkevandsboringer og forbud mod udbringning på vandmættet, over-svømmet, frossen jord eller snedækket jord. (1.13).

Ved varsel om umiddelbart forestående skybrud eller tilsvarende udbringes der ikke på arealer med risiko for afstrømning.

I forbindelse med mark- og gødningsplanlægningen planlægges mængder og tidspunkt for fordelingen af husdyrgødningen under hensyntagen til det valgte sædskiftes behov for næringsstoffer, jordbundstypen og eventuel vanding. I forbindelse med planlægningen tjekkes desuden, at N- og P-loftet jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen vil blive overholdt.

Såfremt der trods ovenstående forholdsregler opdages tegn på afstrømning til sårbare arealer, vil der blive taget affære og om nødvendigt foretaget afhjælpende foranstaltninger og ringet til miljø-vagten, hvis der er sket forurening af fx et vandløb.

Da gylle ledes til gyllebeholdere i et lukket system, og der benyttes slangeudlægger og lastbil/gyllevogn med læssekran og udbringes med slæbeslanger, er risikoen for spild i forbindelse med gødningslageret minimal.

Det er maskinstationen står for udbringning af husdyrgødningen. Udbringning sker med gyllevogn med slæbeslanger. Gyllevogn og marksprøjte kontrolleres og serviceres løbende, og det tjekkes at de er indstillet til korrekt dosering.

Beregning af ammoniakemissionen (1.14) fra produktionen sker gennem ansøgningen om miljøgodkendelse i Husdyrgodkendelse.dk. Der leves op til BAT i forhold til ammoniakemission.

Årligt opgøres den faktiske husdyrproduktion på ejendommen i forbindelsen med gødningsregnskabet. Ud fra disse oplysninger kan ammoniakemissionen beregnes ud fra normtal fra Institut for Husdyrvidenskab ved Aarhus Universitet. Normtallene beregnes og udgives årligt. N- og P-udskillelsen beregnes direkte i gødningsregnskabet. (1.15).

Generelt er der ikke problemer med støv i forbindelse med håndteringen af foderet, idet foder håndteres i foderladen og ledes ud i staldene gennem rørsystem. Der sker ingen monitoring eller beregning af støvemissionen, idet udgifterne ved måling og beregning ikke vurderes at være rimelig i forhold til den meget lille støvemission fra staldene (1.8).

Der er etableret overbrusningsanlæg i alle stalde med smågrise over 20 kg, polte og slagtesvin samt drægtige søer og gylte i løsdriftssystemer.

Der sker minimum årlig registrering af vand- el- og brændstofforbrug. Der registreres antal indsatte, døde og leverede dyr samt indkøbte fodermængder. Gødningsproduktionen beregnes i gødnings-regnskabet.

Der er ingen fast husdyrgødning på ejendommen, dybstrøelsen køres en gang årlig direkte ud i marken (1.10).

BAT i forhold til energi- (1.6) og vandforbrug (1.4) er beskrevet under punkt 5.2.2 og 5.2.3.

Der foreligger ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere.

6. Konklusion

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte udvidelse/ændring af husdyrbruget på Frydenlund 3 ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Sønderborg Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for ejendommen fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag, samt opsætte vilkår for indgreb såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

7. Bilag

Bilag 1: Oversigtskort over husdyrbruget med lagune

Bilag 1a: Oversigt over ejendommen

Bilag 2: Opgørelse af produktionsarealer

Bilag 2a. Staldtegninger

Bilag 3 Afledning

Bilag 4 Ejendomsoversigt over affald og ressourcer, ind-udkørsel, støv og støj.

Bilag 5 Kapacitetsberegning

LandboSyd

**Oversigt
Frydenlund 3**

Dato: 29.06.2020 / 11:28:57

Jens Terp-Nielsen Vej 13
6200 Aabenraa
Tlf. 74365000

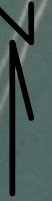
J.Nr.
Målforhold: 1:3300

Init.: hef

0

165 meter

DDO Copyright COWI

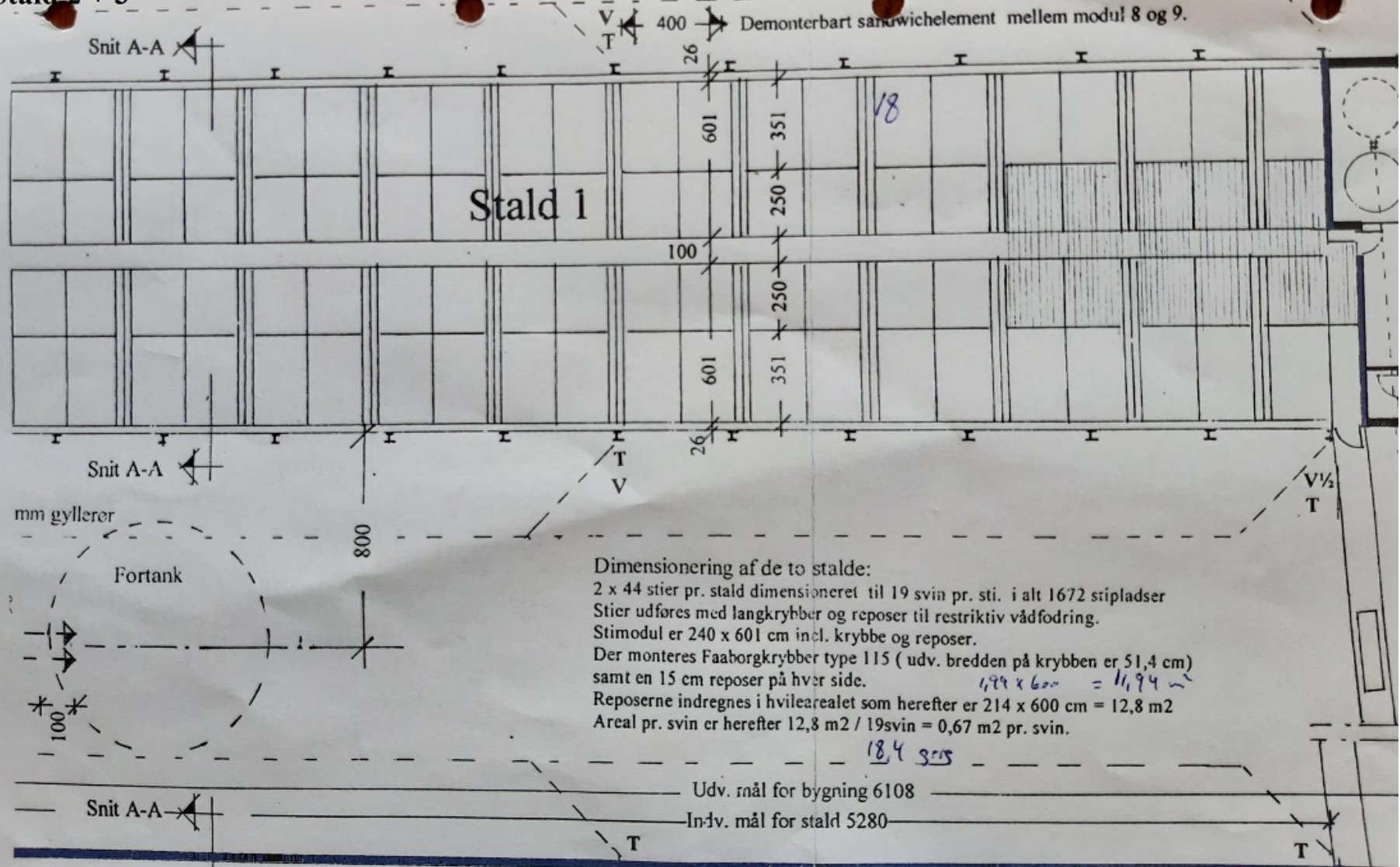

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
Oversigt over ejendommen Frydenlund 3	J.Nr. Målforhold: 1:1000
Dato: 29.06.2020 / 11:39:02	Init.: hef

Stald 2 + 3

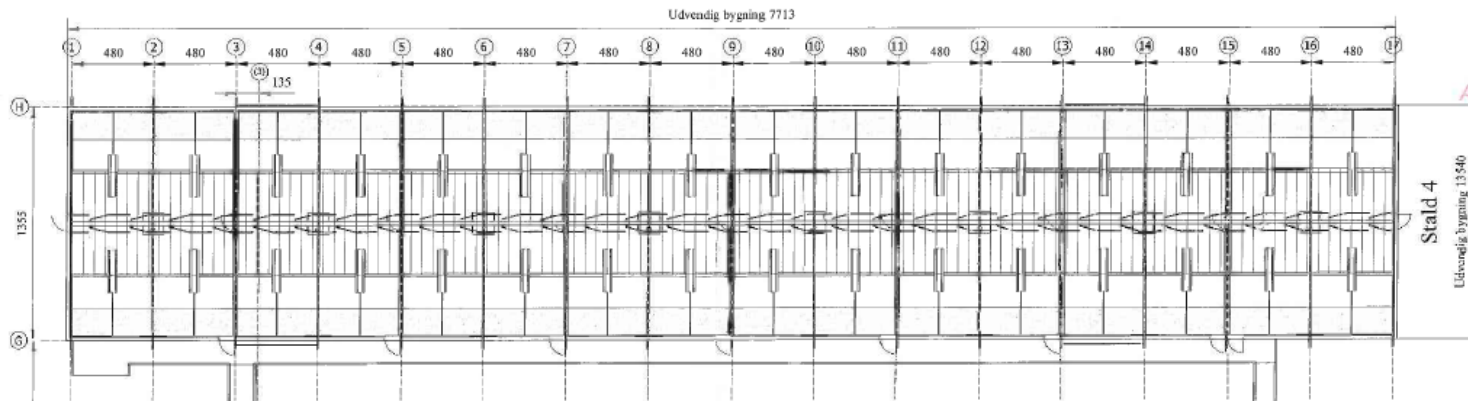

Dimensionering af de to stalde:
 2 x 44 stier pr. stald dimensioneret til 19 svin pr. sti. i alt 1672 stripladser
 Stier udføres med langkrybber og reposer til restriktiv vådfodring.
 Stimodul er 240 x 601 cm incl. krybbe og reposer.
 Der monteres Faaborgkrybber type 115 (udv. bredden på krybben er 51,4 cm)
 samt en 15 cm reposer på hver side. $1,94 \times 600 = 11,94$
 Reposerne indregnes i hvilearealet som herefter er 214 x 600 cm = 12,8 m²
 Areal pr. svin er herefter 12,8 m² / 19svin = 0,67 m² pr. svin.

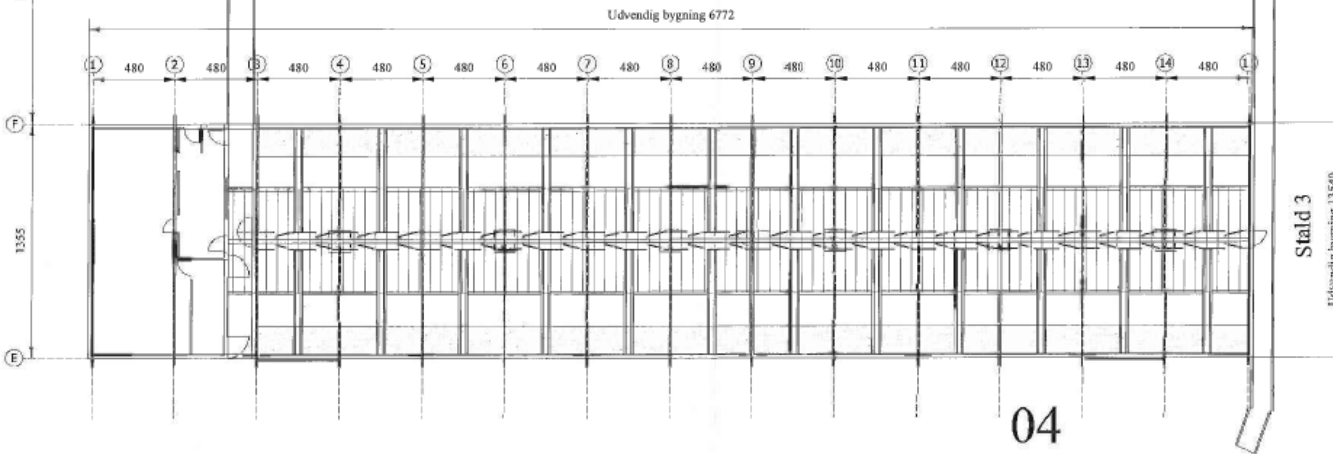
18,4 svin

Udv. mål for bygning 6108
 Indv. mål for stald 5280

Stald 5

Stald 4

INDGÅET
08 OKT. 2013
AFDELING BYG

04

Tegn. nr.

Opførelse af 2 svinestalde på Frydenlund 3, Skelde

Bygherre: Thomas Hønholdt Jacobsen, Frydenlund 3, 3610 Broager

Emne Plan

Plot str.: A3

Målforhold: 1 : 250

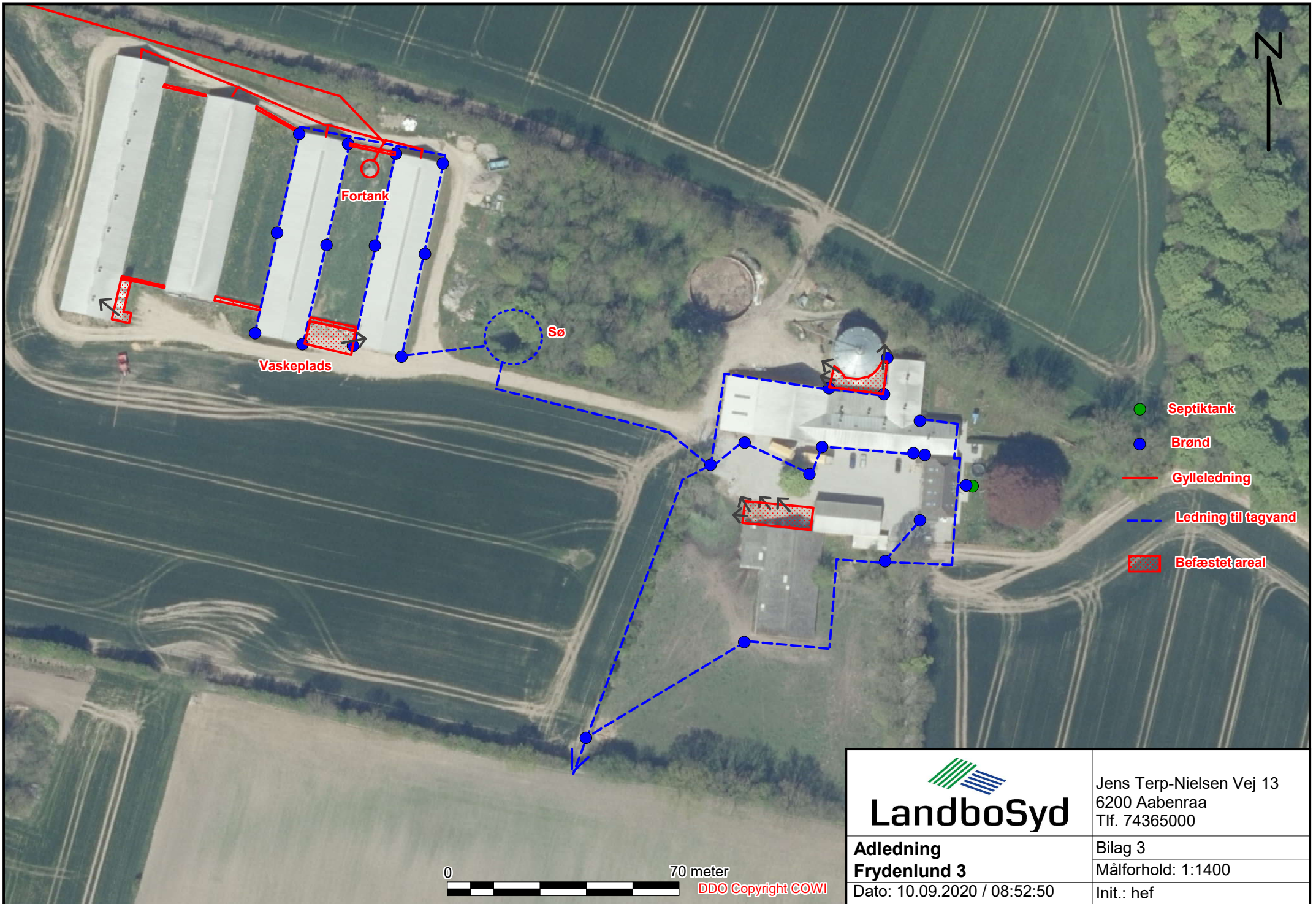
Arkitekt: Esben Tychsen, Nybølnervej 10, 6310 Broager
Tlf. 74 44 15 62 Mobil 22 67 48 75

Dato: 21-03-2011

Rev.: B, 7. okt. 2013

BR10 KAPITEL 1.3.2

Bilag til byggetilladelse
Tekniske forhold udover brænd er
ikke byggesagsbehandlet
AFDELING BYG

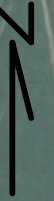
- Septiktank
- Brønd
- Gylleledning
- - - Ledning til tagvand
- Befæstet areal

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	Bilag 3 Målforhold: 1:1400
Adledning Frydenlund 3	Init.: hef
Dato: 10.09.2020 / 08:52:50	

0 70 meter

DDO Copyright COWI

Fodersiloer
Udlevering

Kompressor

Lys

Kornsilo

Korngrav

Fyngsolietaank
Kemi

Kemi
Dieselolietaank
Affaldscontainer
Kompressor
Dieselolietaank

0 60 meter
DDO Copyright COWI

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:1200
Gener Frydenlund 3	Init.: hef
Dato: 29.06.2020 / 12:52:44	

Husdyrbrug Frydenlund 3

	Slagtesvin,	Smågrise	Ammekøer	Fordeling søer	uger
Antal	11000	10200	6	Løbestald	4,0
Indgangsvægt (kg)	34	7		Drægtighedsstald	12,0
Udgangsvægt (kg)	115	34			
Tilvækst (kg)	81	27		Drænet gulv, slagtesvin?	Ja

Volumenvægt

m³/ton

Gylle	1,0
Dybstrøelse	1,7

Kapacitetsberegninger (normtal 2019)

Mængde (Gylle + vand)

Gylle:					
	Standardmængde	Korrektionsfaktor - vægt	Ton pr dyr	I alt (m ³)	
Slagtesvin, delvis spaltegulv	0,55	1,01	0,56	0,56	0
Slagtesvin, drænet gulv	0,56	1,01	0,57	0,57	6218
Smågrise, toklimastald/delvis spalter	0,134	1,14	0,15	0,15	1554
Dybstrøelse					
Ammekøer, Dybstrøelse	9,59			57,54	98
Vand:					
	Areal (m ²)	Nedbør pr døgn (mm)*	Vaskevand (m ³)	I alt (m ³)	
Regnvand fra udleveringsrampe og siloer	45	2,4			39
Regnvand fra vaskeplads	98	2,4			86
Regnvand fra mellemgange	78	2,4			68
				100	100
			Total mængde (m³)	8066	
			Teltoverdækning	-1776	
			Korrigeret mængde	6290	
Opbevaringskapacitet:					
	Areal	Højde		Volumen m ³	
Gyllebeholder 1				1240	
Gyllelagune				4440	
Fortank ved slagtesvinsstald				150	
			Total opbevaring (m³)	5830	

Gyllekørsel

	Mængde (m ³)	Kapacitet i vogn	Kørsler
Gylleudkørsel	6290	25	252

*Middel nedbørmængde Jf. klimatilpasning.dk (Observationsdata 1986-2005)

Teltoverdækninger

Areal

Gyllebeholder 1	0
Gyllelagune	4440